

**T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ
DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARINA ETKİ EDEN
FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ**

**Serpil ARAN
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. M. Sait GÖKALP**

Kütahya, 2020

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ders Çalışma Alışkanlıklarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

30/01/2020

Serpil ARAN

Kabul ve Onay

Serpil ARAN'ın hazırlamış olduğu "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çalışma Akışkanlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

30/01/2020

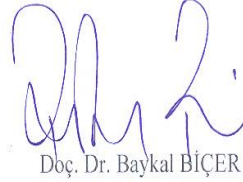
Doç. Dr. M.Sait GÖKALP (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Fulya ZORLU

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZORLU

Doç. Dr. Baykal BİÇER

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

2023 Eğitim Vizyonunun temel amacı çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış, nitelikli bireylerin yetiştirilebilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi ve eğitim sistemimizin başarı oranının daha üst seviyelere çıkabilmesi için öğrencilere düşen rollerin önemi artmaktadır. Başarılı olabilmenin yollarından biri de kişilerin kendi çalışma alışkanlıklarının ve bu çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin farkında olabilmeleridir. Bu farkındalık sayesinde çalışma esnasında yaptıkları hataları düzelterek daha başarılı olabilecekleri düşünülebilir.

Bu tez çalışmasında ise Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin neler olduğu belirlenmek istenmiştir. Yaptığım bu çalışma bu konu üzerinde yapılacak olan çalışmalara ve bu konu hakkında bilgi sahibi olmak isteyen kişilere faydalı olacağını umuyorum.

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim süresince çalışmamın her aşamasında hoşgörü, desteği ve yapıcı eleştirileriyle benden yardımını hiçbir zaman esirgemeyip sıkıntı yaşadığım anda bana yardımcı olan, tez danışmanım Doç. Dr. M. Sait GÖKALP'e teşekkürü borç bilirim.

Çalışma süresince analiz, yorumlama ve düzenleme aşamalarında her zaman sabırla göstermiş olduğu yardımları için hocalarım, Dr. Öğr. Üyesi Fulya ZORLU ve Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZORLU'ya,

Anket çalışmamda yardım talep ettiğim Dr. Öğr. Üyesi Mücahit KÖSE, Dr. Öğr. Üyesi Münevver ŞUBAŞI ve Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KOÇ hocalarıma,

Bu zor süreçte benden desteğini bir an için bile esirgemeyen değerli eşim Ahmet Serdar ARAN'a ve aileme sonsuz teşekkür ederim.

İçindekiler

Yemin Metni	i
Kabul ve Onay.....	ii
Önsöz	iii
Teşekkür	iv
İçindekiler	v
Tablolar Dizini	vii
Şekiller Dizini	ix
Özet	x
Abstract	xi
Birinci Bölüm.....	1
Giriş.....	1
Kuramsal Çerçeve	2
Çalışma alışkanlıkları	2
Çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörler	2
Kişiden kaynaklı faktörler	2
Ortamdaki kaynaklı faktörler	5
Öğretenden kaynaklı faktörler.....	6
Konu ile ilgili yurtdışında ve Türkiye’de yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar	7
Konu ile ilgili yurtdışında yapılan çalışmalar	7
Konu ile ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalar	10
Araştırmanın Problemi	17
Araştırmanın Önemi ve Amacı	19
Araştırma Sorusu.....	20
Araştırma alt soruları.....	20
Araştırmanın Sayıltıları	21
Araştırmanın Sınırlılıkları	21
İkinci Bölüm	22
Yöntem.....	22
Araştırma Modeli	22
Örneklem ve Evren	22
Veri Toplama Araçları	23
Çalışma tutum ve alışkanlıkları ölçeği (SSHA).....	24
Demografik bilgiler formu	26
Değişkenler	26
Verilerin Analizi.....	27
Prosedür	27
Üçüncü Bölüm	29
Bulgular ve Yorum.....	29
Dördüncü Bölüm.....	46
Sonuç Tartışma ve Öneriler	46
Sonuç ve Tartışma.....	46
Öneriler	51
Uygulayıcılara yönelik öneriler.....	51
Araştırmalara yönelik öneriler	52

Kaynaklar	53
Ekler	60
Ek-1: Demografik Bilgiler Formu.....	60
Ek-2: Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği (SSHA).....	61
Özgeçmiş.....	65

Tablolar Dizini

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversite ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	23
Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	23
Tablo 3. Değişkenler	27
Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait Bağımsız T-testi Sonuçları.....	29
Tablo 5. Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	30
Tablo 6. Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları	31
Tablo 7. Üniversite Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	31
Tablo 8. Öğretmeni Onaylama Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları	32
Tablo 9. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları	33
Tablo 10. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları	35
Tablo 11. Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları	36
Tablo 12. İnterneti Kullanma Süresi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları	36
Tablo 13. Televizyonda Takip Ettiği Dizi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	37
Tablo 14. Kütüphaneyi Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	37
Tablo 15. Kalınan yer Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	38
Tablo 16. Çalışma Masası Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	39
Tablo 17. Müzik Dinleme Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	39
Tablo 18. Fizik Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	41
Tablo 19. Kimya Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- Testi Sonuçları.....	41
Tablo 20. Biyoloji Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	42
Tablo 21. İnterneti Ödev-Araştırma İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	42
Tablo 22. İnterneti Sosyal Medya İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	43
Tablo 23. İnterneti Müzik Dinleme İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	43

Tablo 24. İnterneti Haber Takibi İçin Kullanma Değişkenine Göre ğrencilerin alışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	44
Tablo 25. İnterneti Diğer Amaçlar İçin Kullanma Değişkenine Göre ğrencilerin alışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları.....	44
Tablo 26. Televizyon İzleme Süresi Değişkenine Göre ğrencilerin alışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	45
Tablo 27. Ders alışma Saati Değişkenine Göre ğrencilerin alışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	46
Tablo 28. Gecikmeleri nleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları.....	47

Şekiller Dizini

Şekil 1. Çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörler.....	2
Şekil 2. Kişiden kaynaklı faktörler.....	3
Şekil 3. Ortamdan kaynaklı faktörler.....	5

Özet

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ders Çalışma Alışkanlıklarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

Araştırmanın amacı, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarına hangi faktörlerin etki ettiğini belirlemektir. Nicel araştırma yöntemleri arasında bulunan nedensel karşılaştırma yönteminin kullanıldığı araştırmada, Holtzman -Brown'nun (1968) geliştirdiği "Survey of Study Habits and Attitudes", SSHA ve "Demografik Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Ölçme araçları üç farklı devlet üniversitesindeki Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi bölümünde öğrenim gören toplam 467 öğretmen adayına uygulanmıştır.

Çalışmadaki veriler t-testi ve tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarında cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, ders çalışma saati, kütüphane, müzik dinleme, kalınan yer, ilgi duyulan ders, çalışma masası, anne eğitim durumu ve interneti kullanma amaçlarına göre anlamlı farklılıklar görülmüştür. Baba eğitim durumu, interneti kullanma süresi, televizyon izleme süresi ve televizyonda takip ettiği dizi durumlarına göre anlamlı farklar saptanmamıştır. Çalışmada kullanılan değişkenlerden farklı değişkenler kullanılarak ilerleyen zamanlarda çalışma alışkanlıkları konusunda daha farklı çalışmalar yapılabilir. Ayrıca bu çalışma Fen Bilgisi öğretmen adayları ile yapılmış farklı bölümlerdeki öğretmen adayları ile benzer çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir. Çalışma alışkanlıklarına etki eden faktörlerin belirlenmesi bireylerin verimli çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmelerini sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Çalışma alışkanlıkları, fen bilimleri.

Abstract

Determination of The Factors Affecting The Study Habits of Science Teacher Candidates

The purpose of this study is to determine what factors affect the study habits of pre-service science teacher. The study employed the causal comparative research method. "Survey of Study Habits and Attitudes", developed by Holtzman -Brown (1968), SSHA and "Demographic Information Form" were administered. These measurement tools were administered to a total of 467 pre-service teachers studying in the Department of Science Education at three different public universities.

In the study, the data were analyzed with t-test and one-way variance analyses (ANOVA). According to the findings of the study; meaningful differences in teacher candidates' study habits based on gender, university, class level, study hours, library, music listening, staying, study, desk, maternal education status and their purpose of using the Internet has been seen. No significant differences were found based on the status of father education, the duration of use of the Internet, the time of watching television and the tv series he/she followed. Different studies can be done on study habits in the future using variables different from the variables used in the study. In addition, similar studies can be compared with teacher candidates in different departments with the science teacher candidates. Identifying factors that affect working habits will enable individuals to have efficient working habits in the future using variables different from the variables used in the study is to determine what factors affect the study habits of science teacher candidates in different departments with the science teacher candidates in this study. Identifying factors that affect working habits will enable individuals to have efficient working habits.

Keywords: Study habits, science.

Birinci Bölüm

Giriş

Çalışma alışkanlığı kişilerin çalışmaya istekli ve hazır oldukları durum olarak ifade edilebilir. Bu durum kişilerin öğrenim gördüğü bütün eğitim kademelerinde önemli bir yere sahipken insanoğlunun olgunlaşabilmesi, hayata olan bakış açısının değişebilmesi, toplumdaki saygınlığını artıracak bir mesleğe sahip olabilmesi ve ülkenin sosyal, kültürel ve toplumsal yaşamına büyük katkılar sağlayabilmesi için üniversite eğitiminde önemi bir kat daha artmaktadır. Öğrenciler verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olamazlarsa öğrenmeye karşı gösterdikleri çabanın ve harcadıkları zamanın karşılığını alamadıkları için okuldaki ve meslek yaşamındaki başarısı da bundan etkilenecektir (Tekler, 2002). Çalışma alışkanlıklarının oluşabilmesi için de kişilerin dikkat etmesi gereken birkaç aşama vardır. İlk aşama kişilerin çalışacağı ortamın uygun hale getirilmesidir. Verimli çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmek için, bireylerin çalışacakları ortamların standart çalışma ortamından farklı olarak bireylerin özelliklerine uyacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ders çalışma ortamının sade bir şekilde düzenlenmesi, yeterince aydınlatılması ve kişilerin fiziksel gelişimine uygun bir şekilde hazırlanması verimli ders çalışılabilirliği etkilemektedir (Eren, 2011). Uygun ortamın hazırlanmasından sonraki aşama ise çalışmayı sürdürmektir. Bunu başarabilmenin şartı; ders çalışmayı etkileyen olumlu veya olumsuz etkilerin farkında olunmasıdır. Bu farkındalığın sonucunda çalışmayı olumsuz etkileyen faktörler için gerekli önlemler alınıp o faktörlerden uzak durmak bireylerin daha kaliteli çalışma alışkanlıklarına sahip olmalarını sağlayacaktır.

Zamanı etkili kullanma, not alma, öğretmen, ailenin eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyi, uygun çalışma ortamı, ev ödevleri ve kütüphaneden faydalanma çalışma alışkanlıklarını etkileyen değişkenler arasında yer almaktadır (Memiş, 2007). Düzenli yapılan ders tekrarları, çalışılan toplam süre ve ödev hazırlamanın da çalışma alışkanlıkları üzerinde etkileri bulunmaktadır (Loftman, 1975). İncelenen çalışmalarda bu iki aşamanın dışında bireysel özelliklerin de çalışma alışkanlıklarını etkilediği görülmektedir.

Bireylerin cinsiyet farklılıkları ve sahip oldukları farklı özellikleri çalışma alışkanlıklarında farklılaşmalara neden olmaktadır (Shepps, 1971).

Yapılan mevcut araştırmalar ışığında öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının çeşitli değişkenlere göre yorumlanmasının kişilerin eğitim hayatında ve sonraki yaşamında önemli olduğu düşünülmektedir.

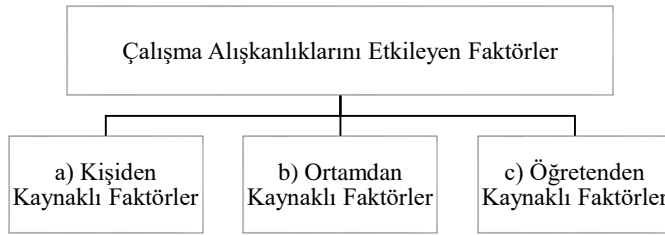
Kuramsal Çerçeve

Çalışma alışkanlıkları

Kişilerin kendileri için verimli olup olmadığını bilmeden sahip oldukları çalışma şeklide dediğimiz çalışma alışkanlıkları konusunda bireyler kendileri için faydalı olan çalışma alışkanlıklarına sahip olmalıdırlar. Kendisi için verimli olan çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmek içinde bunu etkileyen faktörlerin neler olduğunu bilmesi gerekmektedir.

Çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörler

Çalışma alışkanlığını etkileyen durumlar incelendiğinde bir kısmının kişiyle alakalı olduğu, bir kısmının ortamla alakalı olduğu bir kısmının da eğitimciyle alakalı olduğu literatür araştırmalarında görülmektedir (Memiş, 2005; Tinklin, 2003). Çalışma alışkanlıklarını etkileyen durumlar doğrultusunda çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörler kişiden kaynaklı, ortamdaki kaynaklı ve öğretenden kaynaklı faktörler olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

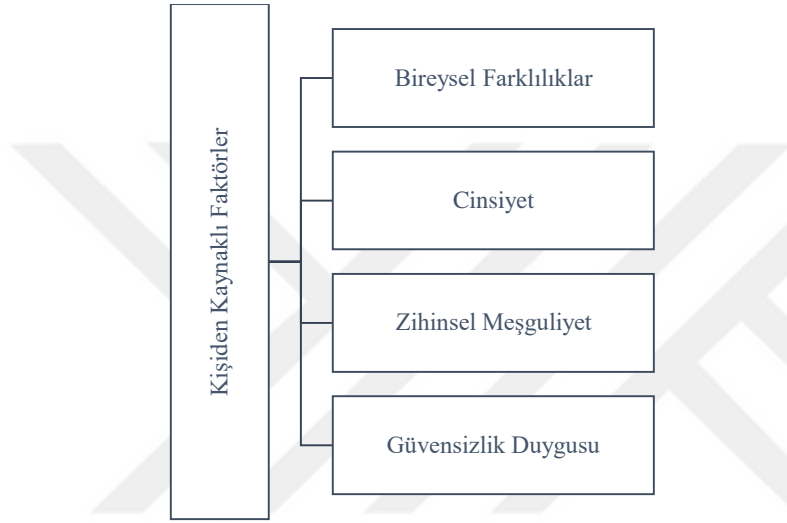

Şekil 1. Çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörler.

Kişiden kaynaklı faktörler

İncelenen çalışmalarda ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen unsurların içinde zihinsel meşguliyet, motivasyon eksikliği, ön bilgi eksikliği, günün yanlış saatinde çalışmak, masa dışında farklı şekillerde çalışmak, güven eksikliği ve aşırı

stres, konunun bütünlüğünü kavrayamama, müzik, televizyon ve telefonun etkileri olarak sıralanmaktadır (“Strateji Geliştirme Başkanlığı”, 2012). Bu sonuçlar doğrultusunda; çalışma alışkanlıklarını etkileyen değişkenler arasında; kişilerin bireysel farklılıkları, cinsiyetleri, zihinsel meşguliyetleri, çalışmayı ertelemeleri ve kişilerin yaşadığı güvensizlik duyguları kişiden kaynaklı faktörler başlığı altında yer almaktadır.

Şekil 2. Kişiden kaynaklı faktörler.

✓ **Bireysel Farklılıklar**

Bireysel farklılıklar insanların sahip oldukları tüm özellikler olarak bakılıp sadece kişilerin zekâsı ile sınırlamak gerekmektedir. Her birey aynı özelliğe sahip olamayıp herkesin kendine ait farklı dünyası bulunmaktadır. Bireylerin sahip oldukları zihinsel, duygusal ve fiziksel özellikler aslında bireyler arasındaki bireysel farklılıklara neden olmaktadır. Beşinci sınıf öğrencilerinin üst biliş düzeyleri ile çalışma alışkanlıkları ve tutumları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada, üst bilişsel bilgi ve beceriler ile çalışma alışkanlıkları, çalışma tutumları ve çalışma yönelimi arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki bulunmaktadır (Özsoy, Memiş ve Temur; 2009).

✓ **Cinsiyet**

Çalışma alışkanlıklarını etkilemede cinsiyet faktörünün etkisi göz ardı edilmemelidir. İlköğretim, ortaöğretim ve üniversite düzeylerinde çalışma alışkanlıkları ve tutumları konusunda büyük oranda kız öğrencilerin çalışma oryantasyonları erkek öğrencilerden daha yüksektir (Şeker, Çınar ve Özkaya, 2004; Yörük, 2007; Yenilmez ve Özbey, 2007; Gazioğlu, 2009; Temelli ve Kurt, 2010; Güngör, 2010; Küçükahmet, 1987). Shepps (1971), 6. sınıf öğrencilerine yaptığı çalışmada ise çalışma alışkanlıkları ve okul tutumları puanları kız öğrencilerde matematik başarısını belirlerken erkeklerde okuma başarısını belirlemiştir.

✓ **Zihinsel Meşguliyet**

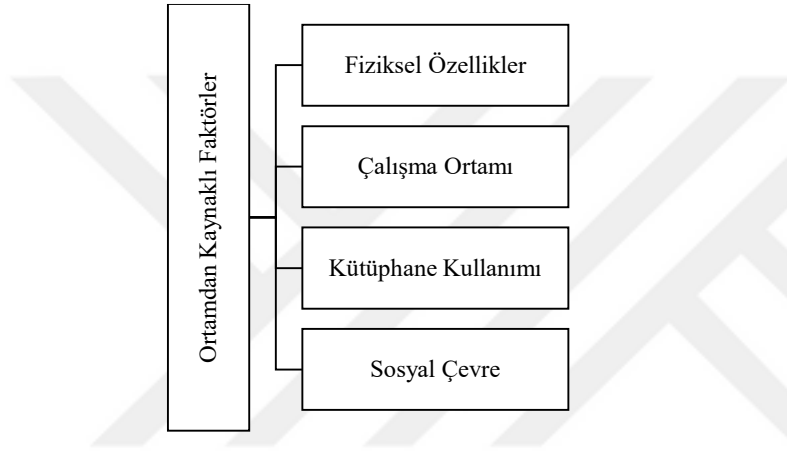
Zihinsel meşguliyet kişilerin dikkat dağınıklığı yani günlük hayatta da kullanılan boş işlere kafa yormadır. Bu faktör kişiyi tamamen ders çalışma ortamından alıp çok farklı ortamlara götürebilir. Kişinin hayal kurması, endişelenmesi, çalışırken yatması, telefonla ilgilenmesi, televizyon izlemesi, müzik dinlemesinin yanı sıra kişilerin çeşitli bahaneler bularak her defasında çalışmayı bir sonraki zamana atması yani erteleme kişinin zihnini meşgul eden sebepler arasında yer almakta ve çalışma alışkanlıkları üzerinde ciddi problemler oluşturabilmektedir. Öğrencilerin çalışmalarını ertelemeden düzenli yaptığı ders tekrarları çalışma alışkanlıklarını olumlu bir şekilde etkilemektedir (Loftman, 1975). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını televizyon izlemenin olumsuz etkilediği, üniversitede öğrenim gören bayan öğrencilerin telefon kullanma değişkeninin çalışma alışkanlıklarına ise olumlu etkilerinin fazla olduğu görülmüştür (Fervavolo, 1963; Özcan, 2006).

✓ **Güvensizlik Duygusu**

Karşılaşılan konuya karşı kendini yetersiz bulmanın altında birçok neden bulunmaktadır. Geçmişte yaşanan olumsuz deneyimler, kişilerin yalnız olmaları ve ailenin çocuğa karşı göstermiş olduğu tutum güvensizlik duygusunu beraberinde getirmekte ve bu da çalışmalarını etkileyebilmektedir. Kişilerin sahip oldukları başarısız olma korkusu ve ailenin çocuğa karşı göstermiş olduğu ilgi de öğrencilerin verimli ders çalışma süreçlerini etkilemektedir (Özcan, 2006; Carter, 1999). Otoriter tutum sergileyen anne-babaya sahip kişilerin çalışma alışkanlıklarında ve akademik başarılarında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır (Aydiner, 2004).

Ortamdan kaynaklı faktörler

Çalışma alışkanlıklarını etkilemede çalışılan ortamın da etkisi büyük önem taşımaktadır. Ders çalışmayı etkileyen unsurlar kişinin kendisinden kaynaklanabileceği gibi ders çalışılan ortamdan da kaynaklanabilir (Uluğ, 1996). Çalışma alışkanlıklarını etkileyen değişkenlerin arasında yer alan; ortamın fiziksel özellikleri, çalışma ortamı, kütüphane kullanımı ve sosyal çevre ortamdan kaynaklı faktörler başlığı altında ele alınmaktadır.

Şekil 3. Ortamdan kaynaklı faktörler.

✓ **Fiziksel Özellikler**

Çalışma ortamındaki ışık, sıcaklık, ses ve oda düzeni gibi fiziksel özelliklerin kişilerin çalışmasına uygun olmalıdır. Eğitimciler kişilerin çalışma ortamlarının sessiz ve düzenli olması yeterli düzeyde ışık alması gerektiğini söylemektedir ancak her bireyin kendine özgü ders çalışma şekilleri, kendilerini rahat hissettikleri farklı çalışma ortamları olabilmektedir. Bu yüzden her bireye uyan bir çalışma ortamı modeli ortaya konamazsa da çalışma odasının ilgi ve dikkati etkilemeyecek biçimde ayarlanması gerekmektedir (Baltaş, 1997).

✓ **Çalışma Ortamı**

Bireylerin ders çalışabilecekleri sabit yani belirli bir yerlerinin olması düzenli bir çalışma alışkanlığını kazanmalarında önemli bir etkidir. Çalışma ortamları çocuk ruhuna uygun olmalıdır, sıkıcı olmamalıdır. En önemlisi, öğrenci çalışma odasını kendini zorla tutulan alan olarak görmemeli ve kendisini rahat hissetmelidir

(Erdoğan, 2006). Bu konu üzerinde yapılan çalışmalarda öğrencilerin ders çalışma ortamlarının olması ders çalışma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemiştir (Memiş, 2005; Özcan, 2006).

✓ **Kütüphane Kullanımı**

Jiao ve Onwuegbuzie (2001), kütüphanelerin öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının önemli bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Kütüphaneyi kullanmanın da ders çalışma alışkanlıklarını etkilediği yapılan çalışmalarda görülmektedir (Tümkiye ve Bal, 2006). Öğrencilerin ayrıca okul dışında aldıkları ek derslerde çalışma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Yiğit ve Kaçire, 2015).

✓ **Sosyal Çevre**

Araştırmalar çevresel faktörün öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını etkilediğini hatta en fazla etkinin de ailenin çocuğa karşı gösterdiği ilgi olduğunu söylemektedir (Çelenk, 2003). Bunun yanı sıra çalışma alışkanlıklarını; anne-baba eğitim durumu ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi (Memiş, 2005; Özcan, 2006; Günaydın, 2011; Adatepe, 2014), anne çalışma durumu (Güngör, 2010), kalınan yerden memnuniyetlik (Şeker ve diğerleri, 2004), eğitim süresince aileleri ile kalma durumu (Tümkiye ve Bal, 2006), sosyal çevrenin etkisiyle kazanılan olumsuz alışkanlıklardan biri olan alkol tüketimi (Powell, Williams ve Wechsler, 2002), kardeş sayıları (Yiğit, 2014), öğrencilerin eğitim gördükleri ortamlar (Gündüz, 2009) sosyal çevre alt başlığı altında yer almaktadır.

Öğretenden kaynaklı faktörler

Çalışma alışkanlıkları kişisel ve ortamsal faktörlerin yanında öğretmen faktöründen de etkilenmektedir. Öğretmenlerinin ders anlatımları sırasında kullandıkları farklı strateji, yöntem ve teknikler çalışma alışkanlıklarını geliştirmektedir (Werner, 2003). 8. sınıf öğrencilerinde sınıf içi rehberlik etkinliklerine katılan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında artış olduğu, üniversite öğrencilerinde yapılan portföyle değerlendirilmesinin de çalışma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilediği yapılan çalışmalarda görülmektedir (Mullen, 1995; Avcı, 2006). Öğretmenlerin kullandıkları etkili yöntem ve stratejilerle birlikte öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları kazanmaları için verecekleri küçük ipuçları kişilerin o derse olan ilgisinin artmasına ve çalışma sırasında yapacakları hataların

düzelmesinde etkili olacaktır. Öğretmenler, öğrencilerinin derslerine düzenli bir şekilde çalışmaları, derslerinde özellikle sınavlarında başarılı olmaları için verimli ders çalışma alışkanlık ve becerileri kazanmaları için çaba göstermelidirler (Temelli ve Kurt, 2010). Öğrencilerin geneli etkili çalışma teknikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olamadığı yapılan araştırmada ortaya konulmuştur (Brown, 1941). Bu yetersizliğin ortadan kalkabilmesi içinde eğitimcilerin yardımına ihtiyaç duyulmaktadır.

Konu ile ilgili yurtdışında ve Türkiye’de yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar

Bu kısımda; çalışma alışkanlıkları ile bireylerin sahip olduğu farklı değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığının yanında çalışma alışkanlıkları üzerinde etkili olan değişkenlerin, çalışma alışkanlıkları üzerinde ne derece etkilerinin olduğunun ele alındığı ülkemizdeki ve diğer ülkelerdeki araştırmalara bu başlık altında yer verilmiştir.

Konu ile ilgili yurtdışında yapılan çalışmalar

Brown (1941), üniversite 1. ve 2. yılında okuyan öğrencilerin doğru çalışma alışkanlıklarının okul başarılarına olan etkilerini araştırmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu araştırmada başarılı ve başarısız öğrenciler arasındaki çalışma alışkanlıklarını belirlemek için anketten yararlanılmıştır. Genelde etkili çalışma teknikleri konusunda başarısız oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Fervavolo (1963), Amerika’da yer alan New Jersey eyaletinde yer alan Newark kent üniversitesinde öğrenim gören bayan öğrencilerin telefon kullanma değişkeninin çalışma alışkanlıkları üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini belirlemek amacıyla araştırmasını yapmıştır. Normatif anket yöntemi kullanılan araştırmada yarı zamanlı işler, ödevler, ilgi alanları ve televizyon programlarının bulunduğu alt problemlere yer verilmiştir. Çalışma sonucuna göre telefon kullanımında 4. sınıfta azalma olduğu, telefon kullanımının çalışma alışkanlıklarına olumlu etkilerinin fazla olduğu görülmüştür.

Phillips (1969), üniversite birinci sınıf 102 öğrenciyle yaptığı çalışmasında belirlediği faktörlerin öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumları üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Farklı okuma ve çalışma becerileri yöntemlerinin etkilerinin test edildiği çalışmada dört grubun her birine rastgele farklı bir öğretim yöntemi

kullanılmıştır. Üç sınıfta öğretmen rehberliğinde bireyselleştirilmiş ve görsel-işitsel yöntemler kullanılmıştır; diğer sınıfta ise hiçbir yöntem kullanılmamıştır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları öğretmenlerin kullandığı yöntemlerin etkisiyle geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Shepps (1971), 6. sınıf öğrencilerine yaptığı çalışmada Brown ve Holtzman tarafından geliştirilen SSHA (Survey of Study Habits and Attitudes) ölçeğini kullanmıştır. Çalışmada okul tutumları ve çalışma alışkanlıkları ile matematik ve okuma başarıları incelenmiştir. Çalışma alışkanlıkları ve okul tutumları puanları kız ve erkek öğrencilerde hangi dersler ki başarısını belirlediği incelendiğinde; çalışma alışkanlık ve tutumları kız öğrencilerde matematik başarısını, erkeklerde ise okuma başarısını belirlemiştir.

Loftman (1975), Amerika'da yer alan Indiana üniversitesinde öğrenim gören hukuk öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada öğrencilerde çalışma alışkanlıkları ve etkilerini incelediğinde dersleri belirli aralıklarla tekrar etme ve okula düzenli olarak yapılan devamlılık en kullanışlı çalışma tekniği olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra okul dışında toplam çalışma süresi ve ödev hazırlamanın da çalışma alışkanlıklarına etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mullen (1995), Teksas'ta öğrenim gören 190 üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmasında öncelikle öğrencileri iki gruba ayırmıştır. İki grup üniversite öğrencileri arasındaki çalışma alışkanlık ve tutumlarındaki farkı belirlemek için ilk grupta portföy değerlendirilmesi yapılmış diğer grupta ise portföy değerlendirilmesi yapılmamıştır. İki grup arasındaki çalışma alışkanlıkları ve tutumlarını incelediğinde iki gruptaki öğrenciler arasında önemli farklar ortaya çıkmıştır. Portföy değerlendirmesi yaptığı grupta; çalışma alışkanlıklarının gecikme önleme, çalışma yöntemleri, çalışma alışkanlıkları, öğretmen onayı, eğitim kabulü, çalışma tutumları ve çalışma yönelimi boyutlarından daha yüksek puanlar aldıkları sonucu saptanmıştır.

Carter (1999), çalışmada üniversite öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları, tutum ve motivasyonun akademik başarı ile ilişkisini belirlemeyi amaçlamaktadır 191 üniversite öğrenciye Öğrenme ve Çalışma Stratejileri Envanteri (LASSI) ve Öğrenci Demografik ve Bilgi Anketi (SDIQ) uygulanmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları final notları ile ölçülmüştür. SPSS ile çoklu doğrusal regresyon analizi ve

Pearson korelasyon katsayısı ile verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma alışkanlıkları ile akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkarken, tutum ve motivasyon ile akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Powell ve diğerleri (2002), üniversite öğrencilerinde alkol tüketiminin çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada öğrencilerin alkol tüketme düzeyleri sınıfta kalma veya okulda geride kalma durumları ile ilişkilendirilmiştir. Alkol tüketiminin birinci sınıf öğrencilerinde ki düzenli çalışma alışkanlıklarına etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak alkol tüketimi öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını çok fazla etkilememiştir.

Werner (2003), öğrenme stili farkındalığını ve öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını daha iyi anlamalarını sağlamak için Alaska'da yetişkin Mesleki Teknik Merkezi'nde bulunan 41 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Öğrencilerin öğrenme stillerini belirlemek için Kolb Öğrenme Stili Envanteri kullanılmıştır. Öğrencilere ilgili strateji ve tekniklerle ilgili zaman, bellek, okuma, notlar ve karar verme ile çalışma birimleri öğretilmiştir. Çalışma alışkanlıklarını iyileştirmeye yönelik stratejileri belirlemek için ödevlerden toplanan veriler ve öğrenci dergilerinden gelen geri bildirimler kullanılmıştır. Öğrenme sıkıntılarının nedenlerini keşfedilmesi, tercih edilen öğrenme stillerine uymayan yöntemlere uyum sağlama yollarının belirlenmesi ve bireysel öğrenme için sorumluluk almanın çalışma alışkanlıklarını geliştireceği belirtilmiştir.

Crede ve Kuncel (2008), üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmasında; on çalışma becerisinin geçerliğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Öğrencilerin çalışma becerileri üniversiteye giriş için kullanılan lise puanlarından bağımsız olduğu ancak çeşitli kişilik yapılarıyla ilişkisi olduğu bulunmuştur. Kişilerdeki akademik kaygı çalışma becerileri konusunda olumsuz etkiye sahiptir. çalışma alışkanlığı ve beceri ölçütleri, akademik performans tahminini bugüne kadar incelenen diğer tüm bilinmeyen bireysel fark değişkenlerinden daha fazla geliştirmekte ve akademik başarının üçüncü ayağı olmaktadır.

Nonis ve Hudson (2010), üniversite öğrencileri üzerinde çalışma süresinin çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan çalışmada çalışma süresinin öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına bir etkisinin olmadığına ulaşılmıştır.

Ayrıca bu çalışmada öğrencileri üretken çalışma davranışı oluşturmaya teşvik etmek ve onları motive etmenin eğitimciler için son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Khan (2016), Hindistan'da bulunan devlet kolejindeki 100 öğrenci ile yaptığı araştırmasında; cinsiyetin ve sosyo-ekonomik durumun çalışma alışkanlıklarına etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Sosyo-ekonomik Durum Ölçeği adlı iki Psikolojik test ve Dr. Kulshrestha ve Rao'nun Çalışma Alışkanlıkları Envanteri kullanılmıştır. Cinsiyet ve sosyo-ekonomik farklılıklarının öğrencilerin çalışma alışkanlıkları üzerinde bir etkisinin olmadığına ulaşılmıştır.

Vicente, Gonzales, Cabilan, Diaz, Sausa ve Ocampo (2018), çalışmalarında İşletme Fakültesi'nden 151 öğrencinin benlik saygısı, çalışma alışkanlıkları ve akademik performansı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Tabakalı örnekleme kullanılarak, anketler 151 işletme öğrencisine uygulanmıştır. İşletme öğrencileri yüksek benlik saygısı, iyi çalışma alışkanlıkları ve ortalama akademik performansa sahiptirler. Pearson'un korelasyonu kullanılarak, benlik saygısı ile akademik performans arasında ve çalışma alışkanlıkları ile akademik performans arasında ders kitaplarını okuma, not alma ve farklı kaynakları kullanma açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Konu ile ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalar

Subaşı (1996), verimli ders çalışına alışkanlıkları eğitiminin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisini sınamak amacı ile yaptığı çalışma sonucunda, verimli ders çalışma alışkanlıkları akademik başarılarını olumlu yönde etkilemiş ayrıca "bilinçli çalışma ve öğrendiğini kullanma" davranışları açısından farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Aydiner (2004), 13-16 yaş öğrencilerin ana-baba tutumlarını algılamaları ile çalışma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yapılan çalışmada, otoriter tutum sergileyen ana-babaya sahip kişilerin çalışma alışkanlıklarında ve akademik başarılarında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Şeker ve diğerleri (2004), öğrencilerin başarıları üzerine çevresel faktörlerin etkilerini belirlemek amacıyla Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı mezun öğrencileriyle yaptığı araştırma sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden

daha başarılı oldukları, mezun olunan lisenin türü, mezuniyet dereceleri, arkadaş çevresi ve kalınan yerden memnun olma ve düzenli çalışma alışkanlığının başarı üzerinde etkili olduğu görülürken; lisedeki bölüm, ailenin eğitim durumu, gelir düzeyi, kardeş sayısı, üniversitede okurken kalınan yer gibi faktörlerin ise başarı üzerine etkilerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Memiş (2005), ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları ve tutumları hakkında bilgi toplamayı amaçlamıştır. T-testi, tek yönlü varyans analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H analiz sonuçlarına göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarından daha yüksektir.
- Başarı durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını etkilemektedir.
- Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonları erkek öğrencilerden daha iyidir.
- Ders çalışma ortamının olması ders çalışma oryantasyonunu etkilemektedir.
- Anne-baba eğitim durumu çalışma oryantasyonunu etkilemektedir.
- Sosyo- ekonomik düzey çalışma oryantasyonlarını etkilemektedir.

Avcı (2006), ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin verimli ders çalışma alışkanlıkları, akademik başarıları üzerinde sınıf içi rehberlik etkinliklerinin etkisi araştırılmış ve sınıf içi rehberlik etkinliklerine katılan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında artış olduğu, akademik başarılarında yükselme olduğu belirlenmiştir.

Özcan (2006), ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının ve ortamlarının incelenmesi amaçlanan çalışmada, televizyon izlemenin, kardeş sayısının, anne-baba eğitim durumunun, aile gelir durumunun, çalışma odasının olmasının, ailenin çocuğa karşı ilgisinin öğrencilerin ders çalışma süreçlerini etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tümkaya ve Bal (2006), Diş Hekimliği, Tıp, Eğitim, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik ve Mimarlık, Su Ürünleri ve Ziraat Fakültelerine devam eden üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. İlişkisel tarama modellenmiş bu araştırma sonucunda, “İlahiyat” öğrencilerinin, bilinçli çalışma ve derse katılım; “Güzel

sanatlar” öğrencilerinin ödev yapma; “Eğitim” öğrencilerinin ise kütüphaneden ve yazılı kaynaklardan yararlanma alışkanlıklarının diğer fakültelerde okuyan öğrencilere göre daha fazla olduğu, kız ve erkek öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının değişmediği, başarılı öğrencilerin; bazı ders çalışma alışkanlıklarının diğer öğrencilere göre daha fazla olduğu ve aileleri ile kalan öğrencilerin ders çalışma etkinliklerinin, kütüphaneden ve yazılı kaynaklardan yararlanma alışkanlıklarının diğer öğrencilere göre yüksek olduğu sonuçları saptanmıştır.

Yörük (2007), lise öğrencilerinin akademik başarı, başarı korkusu ve verimli ders çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. İlişkisel tarama modeli bu araştırma sonucunda verimli ders çalışma alışkanlıkları ile başarı korkusu puanları arasında negatif ilişkiler olduğu ancak verimli ders çalışma alışkanlıkları ve akademik başarı puanları arasında ise pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca verimli ders çalışma alışkanlıkları puanları, okul türüne (Genel Lise ve Anadolu Lisesi) göre ve cinsiyete göre incelendiğinde ise erkek öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunurken, verimli ders çalışma alışkanlığı puanlarının ana-baba tutumlarına göre incelendiğinde ise anlamlı fark göstermediği bulunmuştur.

Yenilmez ve Özbey (2007), ilköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını ve bununla ilişkili olabilecek demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlamışlardır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında cinsiyet, sınıf düzeyi, matematik başarısı gibi değişkenler açısından farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. t-testi, varyans analizi ve araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan çalışma alışkanlıkları anketi sonuçlarına göre öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve matematik başarılarına göre farklılaştığı belirlenmiştir.

Gazioğlu (2009), öğrencilerin fizik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları ile fizik dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, fizik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları ile fizik dersi akademik başarısı arasında olumlu yönde ilişkinin olduğunu saptamıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre fizik dersine yönelik çalışma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasında daha yüksek bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Gündüz (2009), merkezi ve kırsal bölgelerde öğrenim gören ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla yapılan çalışmada, merkezi bölgelerde yaşayan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları kırsaldaki öğrencilere göre daha olumlu olduğu ve akademik başarıları kırsalda yaşayan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Çetin (2009), ilköğretim öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarının derslerindeki akademik başarılarını yordayıp yordamadığını incelemiştir. İlişkisel tarama modeli bu çalışmada, çalışma alışkanlıkları en fazla İngilizce başarısını etkilerken en az bilgisayar dersi başarısını etkilemiştir.

Özsoy ve diğerleri (2009), beşinci sınıf öğrencilerinin üst biliş düzeyleri ile çalışma alışkanlıkları ve tutumları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada, üst bilişsel bilgi ve beceriler ile çalışma alışkanlıkları, çalışma tutumları ve çalışma yönelimi arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Temelli ve Kurt (2010), Biyoloji öğretmenliği ve Biyoloji Anabilim Dalı bölümlerindeki üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının belirli faktörlere göre belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

- Öğrencilerin ders çalışma becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu bunun sonucu olarak da kızların puan ortalamaları erkeklerin puan ortalamalarından daha yüksek çıkmıştır.
- Kız öğrencilerin erkek öğrencilerden akademik olarak daha başarılı olduğu, daha iyi çalışma alışkanlık ve tutumlarına sahip oldukları görülmektedir.
- Zaman yönetimi becerileri ve çalışma yöntemleri boyutunda da kızların puan ortalamaları, erkeklerin puan ortalamalarından büyük bulunmuştur.
- Öğrencilerin çalışma becerileri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.
- Öğretmenler öğrencilerinin derslerine düzenli bir şekilde çalışmalarını ve derslerinde özellikle sınavlarda başarılı olmaları için verimli ders çalışma alışkanlık ve becerileri kazanmaları için çaba göstermelidir.

Güngör (2010), ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin benlik algıları ile verimli ders çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ayrıca çalışmasında

öğrencilerin benlik algıları ve verimli ders çalışma alışkanlıkları düzeylerinin cinsiyete, sınıf düzeyine, anne baba eğitim düzeylerine, anne baba meslek ve aile gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlayıp şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Öğrencilerin benlik algıları ile verimli ders çalışma alışkanlıkları arasında anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur.
- Kız öğrencilerin verimli çalışma alışkanlıklarını bilme düzeyleri erkek öğrencilere göre biraz daha yüksek olduğu görülmüştür.
- 6. Sınıf öğrencilerinin verimli ders çalışma alışkanlıklarını bilme düzeyleri 7 ve 8. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Annesi ev hanımı olan öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıkları, anneleri çalışan öğrencilerinkine göre daha yüksek bulunmuştur.

Günaydın (2011), ilköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının tercih ettikleri öğrenme stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek ve öğrenme stilleri ve ders çalışma alışkanlıkları ile ilişkili olabileceği düşünülen bazı değişkenleri incelediği araştırmasında şu sonuçları saptamıştır:

- Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının alt boyutları, tercih ettikleri öğrenme stillerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermektedir.
- Erkek öğrencilerde görsel öğrenme stilinin, kız öğrencilerde ise dokunsal öğrenme stilinin baskın olduğu sonucuna varılmıştır.
- Devlet okullarında okuyan öğrencilerde görsel öğrenmenin, özel okul öğrencilerinde ise dokunsal öğrenmenin baskın olduğu saptanmıştır.
- Öğrencilerin öğrenme stili tercihleri anne ve babalarının eğitim durumlarına, kardeş sayılarına ve ailelerinin gelir düzeylerine göre de farklılıklar göstermektedir.
- Kız öğrencilerin aktif öğrenme düzeyleri ve içsel motivasyon düzeylerin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu ve kız öğrencileri çalışma ortamına ve sınavlara hazırlanmaya daha çok önem verdikleri görülmektedir.
- Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında anne ve babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

- Kardeş sayısının fazla olması öğrencilerin öğrenmelerini, çalışma ortamlarını ve sınava hazırlanmalarını olumsuz yönde etkilemiştir.

İçli (2011), ortaöğretime devam eden öğrencilerin kimya dersine çalışırken hangi ders çalışma yöntemlerini kullanıp kullanmadığını ve bu çalışma yöntemlerinin başarıya ne ölçüde etki ettiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Holtzman ve Brown tarafından geliştirilen “Ders Çalışma Alışkanlıkları Belirleme Envanteri” ve Uluğ (1981) tarafından geliştirilen “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri” nden faydalanılarak uyarlanan “Kimya Ders Çalışma Envanteri” kullanılmış ve kimya dersine çalışırken planlı ve programlı olan, zamanını iyi kullanan, düzenli tekrar eden ve özet çıkaran öğrencilerin daha başarılı olduğuna ulaşılmıştır.

Eren (2011), 6. ,7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları ile Fen ve Teknoloji dersi akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılmış çalışmada; çalışma alışkanlıkları Fen ve Teknoloji dersi başarısını etkilediğini saptamıştır.

Kayacık (2013) tarafından gerçekleştirilen, ilköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları, ödev motivasyonları ve ödev yapma stilleri arasındaki ilişki ve farklılıklar belirlenmeye çalışıldığı çalışmada, öğrencilerinin öğrenme stili ile ödev motivasyonu ve ödev yapma stili arasında anlamlı bir ilişki ve farklılık bulunmaz iken çalışma alışkanlıkları ile öğrenme stili arasında anlamlı ilişki ve farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin ödev yapma stillerinin, ödev yapma motivasyonlarının ve çalışma alışkanlıklarının; öğrenim gördükleri okullara, sınıf düzeylerine, cinsiyetlerine göre farklılaştığı görülmüştür.

Adatepe (2014), ortaokul öğrencilerinin öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri ve farklılıkları incelediği çalışmada, öğrencilerin öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları ve akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişkinin mevcut olduğunu bulmuştur. Ayrıca öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile buldukları sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, aile gelir düzeyi, ana baba çalışma durumu, ana baba eğitim durumu, günlük çalışılan ders saati süresi, başarı algısı, başarı durumu ve akademik başarıları arasında da anlamlı farklara rastlanırken, anaokuluna gitme durumu ile kardeş sayıları arasında anlamlı bir farka rastlanılmamıştır. Çalışma alışkanlıkları ile akademik başarı arasında ise düşük düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuş olup kız öğrencilerin

çalışma alışkanlıkları erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıklarından yüksek çıkmıştır.

Yiğit (2014), ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Uluğ (1981) tarafından geliştirilen Çalışma Alışkanlıkları Envanteri veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmış ayrıca ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının cinsiyet, sınıf, ek ders, göç durumu ve kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı; çalışma odası değişkenine göre ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Durukan, Batman ve Yiğit (2015), öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programlar, bu programların üniversite yerleştirme sınavlarında dahil oldukları alanlar (fen-matematik alanlar -sosyal alanlar) ve akademik başarıları ile ders çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Holtzman-Brown(1967) tarafından geliştirilip görevli bir grup öğretim üyesi tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve "Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Envanteri" ile veri toplanıp analizler sonucunda, öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarının öğrenim gördükleri programlara göre farklılık gösterdiği ve ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Yiğit ve Kaçire (2015), ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Genel tarama yöntemi uygulanan çalışmada, Uluğ (1981) tarafından geliştirilen "Çalışma Alışkanlıkları Envanteri" ile toplanan verilerin analizi, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları puanlarının cinsiyet, sınıf, ek ders, değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı; çalışma odası değişkenine göre ise anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Kızıboğa (2017), ortaokul öğrencilerinin ders çalışma tutum ve alışkanlıklarının akademik başarılarıyla ilişkisini incelemiştir. "Holtzman-Brown Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği" (SSHA) kullanılarak yapılan çalışmada, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları içinde yer alan gecikmeleri önleme düzeyleri ile çalışma yöntemlerini etkili kullanma düzeyleri arttıkça akademik

başarılarının arttığı, ders çalışma oryantasyonları ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bıyıklı (2017), ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi akademik başarıları ile çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmak amacıyla yaptığı çalışmada Uluğ (1981) tarafından geliştirilen “Çalışma Alışkanlıkları Envanter”ini kullanmış ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik çalışma alışkanlıkları ve akademik başarıları cinsiyete göre farklılık göstermemiştir.
- Öğrencilerin destek alıp almamalarına göre çalışma alışkanlıkları açısından aralarında anlamlı farklılık olmamıştır.
- Anne ya da baba öğrenim düzeyi farklılığı ile envanterden alınan puanlar arasında anlamlı farklılık olmamıştır.
- Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi akademik başarı notları ile ders çalışma envanteri puanları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yapılan araştırmalarda; çalışma alışkanlıklarının bireylerin eğitim hayatlarında çok önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Bu çalışma alışkanlıklarının cinsiyet, bilişsel düzey ve bireylerin yaşadıkları başarısızlık endişeleri gibi özelliklerin yanında kullanılan zararlı maddeler, kardeş sayısı, ailenin eğitim ve gelir düzeyi, ebeveyn tutumu, sevdiği dersler, sınıf seviyeleri, eğitim gördükleri ortam, çalışma masası, kütüphane kullanımları ve ödev yapma durumlarına ek olarak öğreticilerin kullandıkları yöntem ve strateji değişkenlerinden etkilenebildiği görülmektedir. İlköğretim, ortaöğretim, lise ve üniversite gibi farklı eğitim kademelerinde ve farklı bölümlerde yapılan çalışmalarda çalışma alışkanlıklarını etkileyen değişkenlerin tespit edilip gereken önlemlerin alınması verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmeyi sağlayacaktır.

Araştırmanın Problemi

Verimli çalışma alışkanlıklarına sahip olamamada en önemli sorunlardan biri bireylerin kendi çevresinde çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin neler olduğunun farkında olmadığı göze çarpmaktadır. Bu faktörlerin farkındalığındaki temel nokta ise faktörlerin nelerden kaynaklı olduğu konusudur. Çalışmalar

incelendiğinde bu faktörler; kişiden, ortam özelliklerinden ve öğretmenin kullandığı yaklaşımlardan kaynaklı olabildiği görülmektedir. Kişiden kaynaklı durumlar arasında yer alan cinsiyet üzerinde yapılan çalışmalarda genellikle kız öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının erkeklere göre daha fazla olduğu, sınıf düzeyleri ile de çalışma alışkanlıkları arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır (Shepps, 1971; Şeker ve diğerleri, 2004; Yenilmez ve Özbey, 2007; Temelli ve Kurt, 2010; Adatepe, 2014; Yiğit, 2014). Ortamdan kaynaklı durumlar arasında yer alan aile eğitim durumlarının çalışma alışkanlıklarına etkileri incelendiğinde; babanın eğitim durumu arttıkça çalışma alışkanlığında artma olurken, annenin eğitim kademesinin ortaokul-lise olmasında çalışma alışkanlıkları daha yüksek çıkmıştır (Adatepe, 2014). Aile gelir düzeylerinin etkilerine bakıldığında ailelerin sosyo-ekonomik seviyeleri yükseldikçe kişilerdeki çalışma alışkanlıkları da buna paralel olarak artış göstermektedir (Özcan, 2006). Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlarda otoriter tutum sergileyen aileye sahip bireylerin çalışma alışkanlıklarında anlamlı ilişki bulunmaktadır (Aydiner, 2004). Ders çalışırken bireylerin kütüphaneyi ve yazılı kaynakları kullanma durumuyla çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkide anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır (Tümkiye ve diğerleri, 2006). Üniversite okurken kalınan yerden memnun olma durumunun (Şeker ve diğerleri, 2004), telefon kullanımının (Fervavolo, 1963) ve ders çalışırken rastgele bir yerde değil de çalışma masasında çalışmanın çalışma alışkanlıkları üzerinde olumlu etkilerinin olduğuna ulaşılrken (Özcan, 2006; Memiş, 2005) televizyon izleme ise çalışma alışkanlıklarına olumsuz etki oluşturmaktadır (Özcan, 2006). Eğitimcilerin çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkilerinde, öğretmenlerin ders esnasında kullandıkları farklı değerlendirme çalışmaları ve teknikleri çalışma alışkanlıklarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Mullen, 1995; Subaşı, 1996; Phillips, 1969).

Çalışma alışkanlıklarını etkileyen durumlar kişilerin çalışma alışkanlıklarında sorun teşkil edebilmektedir. Bu sorunların oluşmasının önüne geçmek için bireylerin çalışma alışkanlıklarını hangi faktörlerin etkileyeceğini belirleyip, gerekli önlemlerin alınması gerekir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bireylerin eğitim hayatlarındaki başarıları ve bu başarıları etkileyen durumlar aile, öğretmen ve öğrenci için her zaman önemli bir konu olmuştur. Bu konu üzerinde istenilen sonuçlara ulaşabilmede ise verimli çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmektedir. Başarının çok çalışmakla değil etkili çalışma ile elde edilebileceği göz önüne alındığında öğrencilerin verimli çalışma alışkanlıklarına sahip olmaları zorunluluğu belirlemektedir (Küçükahmet,1987). Kişilerin daha kaliteli çalışma alışkanlıklarına sahip olabilmeleri için de önemli olan bu durumu etkileyen çeşitli değişkenlerin bilinmesi gerektirir. Bu değişkenlerin bilinmesinin son derece önemli olmasından dolayı bu konu üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde; aile, sınıf, cinsiyet, kütüphane, öğretim teknikleri ve eğitimleri, çalışma masası, kişilerin yaşadığı korkular, kişiyi meşgul eden televizyon ve telefonun çalışma alışkanlıkları üzerinde çok fazla etkiye sahip olduğu görülmüştür (-Bıyıklı, 2017; Brown, 1941; Philips, 1969; Gazioğlu, 2009).

Bu konuların önemi göz önüne bulundurulduğunda yapılan literatür taramaları sonucunda kişilerdeki çalışma alışkanlıkları ve bunu etkileyen faktörler ilköğretim, ortaöğretim ve lise öğrencileriyle ayrıca üniversitede Tıp, Diş hekimliği, Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, Ziraat, İktisadi-İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik, Su ürünleri, Mimarlık eğitimi alan kişilerle yapılmıştır (Tümkaya ve Bal, 2006; Kızılböğa, 2017; Kayacık,2013; Werner, 2003). Eğitim fakültesinde öğrenim gören Fen Bilgisi öğretmen adaylarında da bir çalışma yapıp çalışma alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin neler olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmamızın genel amacı da Fen Bilgisi öğretmen adaylarındaki çalışma alışkanlıklarına ilişkin bilgiler edinmektir. Bu doğrultuda Cinsiyet, Sınıf, Üniversite, Baba eğitim durumu, Anne eğitim durumu, Günlük interneti kullanma süresi, İnterneti kullanma amacı, Televizyonda takip ettiği dizi/program, Günde televizyon izleme süresi, Kütüphaneyi kullanma durumu, Eğitim süresince kaldığı yer, Çalışma masası kullanma, Ders çalışırken müzik dinleme, Ders çalışma saat tercihi, Sevilen ders değişkenlerinin öğretmen adaylarındaki ders çalışma alışkanlıklarında bir farklılık oluşturup oluşturmadığına bakılacaktır.

Araştırma Sorusu

Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarına etki eden faktörler nelerdir?

Araştırma alt soruları

- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları günlük interneti kullanma süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları interneti kullanma amacına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları televizyonda takip ettiği dizi/program durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları günlük televizyon izleme süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları kütüphaneyi kullanma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları eğitim süresince kalınan yer durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları çalışma masası kullanma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları ders çalışırken müzik dinleme durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları ders çalışma saat tercihi durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları sevdiği ders durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Sayıtları

Çalışmaya katılan öğrenciler uyguladığımız “Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği”ndeki ve “Demografik Bilgiler Formu”ndaki sorulara dürüst bir biçimde cevaplar vermişlerdir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Çalışma 467 öğretmen adayı ile sınırlıdır.
- Çalışma 3 üniversite ile sınırlıdır.

İkinci Bölüm

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada çalışma deseni olarak nedensel karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırma modeli var olan/ doğal olarak ortaya çıkmış bir durum ya da olayın nedenlerini ve bu nedenlere etki eden değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Örnekleme ve Evren

Araştırmada evren, 1., 2., 3.ve 4. sınıfta öğrenim gören Fen Bilgisi öğretmen adaylarıdır. Ulaşılabilir evren, üç devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinin Fen Bilgisi öğretmenliği bölümünün 1., 2., 3.ve 4. Sınıfta öğrenim gören Fen Bilgisi öğretmen adaylarıdır.

Araştırmanın örnekleme, araştırmacıya uygunluğu açısından seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden olan uygun örnekleme göre belirlenmiştir. Uygun örneklemede araştırmacı kendine yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçmektedir (Kılıç, 2012). Çalışmanın örnekleme, 2018-2019 eğitim-öğretim bahar yarıyılında Ege Bölgesinde ve Akdeniz Bölgesinin iki farklı ilinde bulunan Eğitim Fakültelerindeki Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yer aldığı 467 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmada Akdeniz Bölgesindeki üniversiteler A ve B, Ege Bölgesindeki üniversite ise C olarak adlandırılacaktır. Öğretmen adaylarının üniversite ve cinsiyetlere göre dağılımları Tablo 1’de, sınıf ve cinsiyetlere göre dağılımları ise Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversite ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Üniversite		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
A Üniversitesi	N	121	21	142
	%	85.2	14.8	100
C Üniversitesi	N	159	34	193
	%	82.4	17.6	100
B Üniversitesi	N	108	24	132
	%	81.8	18.2	100
Toplam	N	388	79	467
	%	83	17	100

Tablo 1 incelendiğinde A Üniversitesi’inde öğrenim gören 121 kız, 21 erkek olmak üzere toplam 142, C Üniversitesi’inde öğrenim gören 159 kız, 34 erkek olmak üzere toplam 193, B Üniversitesi’inde öğrenim gören 108 kız, 24 erkek olmak üzere toplam 132 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Tablo 2

Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Sınıf		Cinsiyet		Toplam
		Kız	Erkek	
1. Sınıf	N	39	11	50
	%	78	22	100
2. Sınıf	N	123	27	150
	%	82	18	100
3. Sınıf	N	128	18	146
	%	87.7	12.3	100
4. Sınıf	N	98	23	121
	%	81	19	100
Toplam	N	388	79	467
	%	83	17	100

Tablo 2 incelendiğinde 1. sınıfta öğrenim gören 39 kız, 11 erkek olmak üzere toplam 50, 2. sınıfta öğrenim gören 123 kız, 27 erkek olmak üzere toplam 150, 3. sınıfta öğrenim gören 128 kız, 18 erkek olmak üzere toplam 146 ve 4. sınıfta öğrenim gören 98 kız, 23 erkek olmak üzere toplam 121 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, Holtzman ve Brown’nun (1968) geliştirdiği “Survey of Study Habits and Attitudes” Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği (Ç.T.A.Ö.) ve “Demografik Bilgiler Formu” ile toplanmıştır.

Çalışma tutum ve alışkanlıkları ölçeği (SSHA)

Araştırmada yeni bir ölçme aracı geliştirilmemiş, literatürde bulunan Holtzman ve Brown'un (1968) geliştirdiği Ç.T.A.Ö. (Ek-2) kullanılmıştır.

Aracın geliştirilmesi, literatür taraması sonrası 1953'de üniversite 1. sınıf öğrencileriyle tartışılarak yapılandırılmıştır. Ölçekte başlangıçta 234 madde bulunurken, zamanla yapılan çalışmalarda sorunlar ortaya çıkmış ve sorunları gidermek için üç aşamalı bir çalışma yapılarak 1956 yılında madde sayısı 100 'e indirilmiştir.

Orijinalindeki bu gelişmelerden sonra ölçek Türkiye'de farklı zamanlarda ve farklı üniversitelerde üniversite öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarını tespit etme amacıyla kullanılmıştır. Vergili ve Atılgan (1998), yaptığı çalışmalarla ölçekte yer alan soruların bazılarının Türk kültürüne uygun bulunmaması sebebiyle ölçekte bulunan 100 soruyu 40 soruya indirgemişlerdir.

Orijinalinde 100 sorunun yer aldığı ölçek iki aşama şeklinde öğrencilere uygulanmış uygulama sonrasında gerekli düzeltmeler yapıp en son 52 maddeye indirgenmiştir (Memiş, 2005).

Ç.T.A.Ö.'nde 52 maddelik sorular 4 alt boyutta toplanmaktadır. Her alt boyutta 13 madde bulunmaktadır. Bu alt boyutlar;

- Gecikmeleri önleme,
- Öğretmeni onaylama,
- Eğitimi kabullenme ve
- Çalışma yöntemleridir.

5'li likert tipi Ç.T.A.Ö.'nde öğrenciler "Nadiren", "Bazen", "Sık sık", "Genel olarak" ve "Daima" ifadelerinden kendilerine uygun olan ifadeyi işaretlemişlerdir. Ayrıca literatürde yer alan Holtzman ve Brown'un (1968) geliştirdiği Ç.T.A.Ö. 'de yer alan dört alt boyutların içeriği kısaca şu şekilde açıklanabilir:

✓ Gecikmeleri Önleme

Bu alt boyut; öğrencilerin ders çalışmaları esnasında çalışmalarını engelleyen durumlardan kaçınmaları ve çalışmalarını aksatmadan zamanında yapmalarını ifade etmektedir. Derslerimi günü gününe çalışır yığılmasını önlerim, ders

çalışırken televizyonu ya da müziği kapatırım gibi verimli çalışmayı sağlayacak ifadeler yer almaktadır.

✓ **Öğretmeni Onaylama**

Öğretmenin sınıftaki hal ve hareketleri, öğrencilere karşı sergilediği tutumları ve ders anlatımı esnasında kullandığı yöntemleri hakkında öğrenci düşüncelerinin bulunduğu alt boyuttur. Öğretmenim öğrettiği konuları benim için anlamlı ve ilginç hale getiriyor, öğretmenler öğrencilerle ilişkilerinde baskıcı davranır gibi cümleler bulunmaktadır.

✓ **Eğitimi Kabullenme**

Sevdiğim dersleri seçmede serbest bırakılsaydım daha çok ders çalışırdım, bir dersi sevmesem bile iyi not almak için çalışırım gibi ifadelerin yer aldığı bu alt boyutta öğrencilerin kendi istekleri dışında eğitimde hedeflenenleri yapmalarını sağlayacak ifadeler vardır.

✓ **Çalışma Yöntemleri**

Çalışma yöntemleri, öğrencilerin derslere karşı yeterlilikleri ve kişilerin nasıl çalışacaklarını bilmeleri anlamına gelmektedir. Çok ders çalıştığım halde yeterince başarılı değilim, ödevlerimi hazırlarken düzenli ve temiz oluşuna dikkat ederim gibi ifadeler bu alt boyut içerisinde yer almaktadır.

Ç.T.A.Ö.'de daha önce yapılan çalışmalarda faktör analizi yapılmış çeşitli sorular çıkarılmıştır. Çıkarılan maddeler sonucunda ölçek iki aşama şeklinde öğrencilere uygulandığında tekrar faktör analizi yapılmış ve güvenilirliği düşüren maddeler yeniden ölçekten çıkarılmıştır. En son kalan 52 maddelik ölçek öğrencilere tekrar uygulandığında ise Cronbach alfa değeri 0.85 çıkmış bu çalışmalar sonucunda ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirtilmiştir (Memiş, 2005). Bu çalışmada da Memiş (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek aracı kullanılmıştır.

Çalışmada gecikmeleri önleme, öğretmeni onaylama, eğitimi kabullenme ve çalışma yöntemleri alt boyutlarından oluşan 52 maddelik ölçek için yapılan analiz sonucunda Cronbach alfa değeri 0.88 çıkmıştır.

Demografik bilgiler formu

Yapılan taramalar ışığında öğrencilerin çalışma alışkanlıklarındaki farklılığı en çok etkileyen değişkenler; cinsiyet (Güngör, 2010; Günaydın, 2011; Yenilmez ve Özbey, 2007; Yörük, 2007; Tümkaya ve Bal, 2006; Yiğit, 2014; Shepps, 1971), aile eğitim durumu (Bıyıklı, 2017; Adatepe, 2014), aile sosyo-ekonomik durumu (Khan, 2016; Güngör, 2010; Şeker ve diğerleri, 2004), televizyon izleme (Özcan, 2006), kütüphane (Tümkaya ve Bal, 2006), çalışma odası (Yiğit ve Kaçire, 2015), kalınan yer (Şeker ve diğerleri, 2004), sınıf (Kayacık, 2013; Temelli ve Kurt, 2010), sevilen ders (Gazioğlu, 2009) ve çalışma süresidir (Loftman, 1975; Nonis ve Hudson, 2010; Adatepe, 2014). Bu çalışmada çalışma alışkanlıklarını etkileyen değişkenlerden biri olan televizyon izlemeye ek olarak internet kullanma süresi, interneti kullanma amacı, müzik dinleme değişkenleri ve çalışma süresinden farklı olarak hangi saatler arasında çalışmanın etkili olacağını belirlemek için Demografik Bilgiler Formunda (Ek-1) aşağıdaki bilgiler toplanmıştır:

- Cinsiyet,
- Sınıf,
- Anne eğitim durumu,
- Baba eğitim durumu,
- Günlük interneti kullanma süresi,
- İnterneti kullanma amacı,
- Televizyonda takip ettiği dizi/program,
- Günde televizyon izleme süresi,
- Kütüphaneyi kullanma durumu,
- Eğitim süresince kaldığı yer,
- Çalışma masası kullanma,
- Ders çalışırken müzik dinleme,
- Ders çalışma saat tercihi,
- Sevdiği ders.

Değişkenler

Çalışmada bir bağımlı, on üç bağımsız değişken bulunmaktadır. Tablo 3’de bu çalışmada kullanılan değişkenler gösterilmektedir.

Bağımlı değişken öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarıdır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise cinsiyet, sınıf, üniversite, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, günlük interneti kullanma süresi, interneti kullanma amacı, televizyonda takip ettiği dizi/program, günde televizyon izleme süresi, kütüphaneyi kullanma durumu, eğitim süresince kaldığı yer, çalışma masası kullanma, ders çalışırken müzik dinleme, ders çalışma saat tercihi ve sevdiği derstir.

Tablo 3

Değişkenler

Tür	Adı	Sürekli/Süreksiz	Ölçek
Bağımlı	Çalışma Alışkanlıkları	Sürekli	Eşit Aralıklı
Bağımsız	Cinsiyet	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Sınıf	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Üniversite	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Günlük interneti kullanma süresi	Süreksiz	Sıralama
Bağımsız	İnterneti kullanma amacı	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Televizyonda takip ettiği dizi/program	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Günde televizyon izleme süresi	Süreksiz	Sıralama
Bağımsız	Kütüphaneyi kullanma durumu	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Eğitim süresince kaldığı yer	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Çalışma masası kullanma	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Ders çalışırken müzik dinleme	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Ders çalışma saat tercihi	Süreksiz	Sınıflama
Bağımsız	Sevdiği ders	Süreksiz	Sınıflama

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanma aşaması tamamlandıktan sonra, örnekleme yer alan her bir öğrencinin veri toplama araçlarına verdiği yanıtlar SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak kodlanmış ve elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri yine bu program aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Betimsel istatistik olarak aritmetik ortalama, frekans ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Kestirimsel istatistik olarak t-test ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Prosedür

Araştırma konusu için, kullanılacak veri toplama araçları belirlenerek, uygulama yapmak için uygun üniversiteler seçilmiştir. Öğretmenlerin ders saatleri içinde 15-20 dakikalarını ayırabilecekleri gün önceden konuşulup kararlaştırılmış

ve uygun bir tarih belirlenmiştir. Demografik Bilgiler Formu'nun ve Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği'nin bir arada bulunduğu kâğıtlar öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Daha sonrasında öğretmen adaylarına form ve ölçek hakkında kısaca açıklamalar yapılmış, cevaplanması 15 dakika sürmüştür. Toplam 467 öğretmen adayına uygulanan ölçme araçları sırasıyla analiz programında incelemeye alınmıştır.

Üçüncü Bölüm

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, çalışma yaptığımız öğretmen adaylarından Holtzman ve Brown'un (1968) geliştirdiği "Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği" (Survey of Study Habits and Attitudes-SSHA) ve "Demografik Bilgiler Formu"yla elde edilen verilerin bulgularına ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Fen Bilgisi öğretmen adaylarının çalışma alışkanlıkları üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla adayların Ç.T.A.Ö alt boyutlarından aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları, t ve p değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4

Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait Bağımsız T-testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Kız	388	44.26	7.61	5.612	0.000
	Erkek	79	39.35	6.98		
Çalışma yöntemleri	Kız	388	51.30	7.53	4.092	0.000
	Erkek	79	47.38	7.80		
Öğretmeni onaylama	Kız	388	44.83	7.28	3.051	0.003
	Erkek	79	42.08	7.32		
Eğitimi kabullenme	Kız	387	41.68	7.77	4.902	0.000
	Erkek	79	37.13	7.48		

Tablo 4' de yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, kızların sayısının 388, erkeklerin sayısının ise 79 olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ait yapılan t-testi sonrasında tüm alt boyutlarda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre tüm alt boyutlardaki ortalamalar incelendiğinde; kız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları erkek öğrencilerin çalışma alışkanlıklarından daha yüksektir.

Tablo 5

Sınıf Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Sınıf	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	1. sınıf	48	40.31	7.41	3	3.847	0.010
	2. sınıf	150	43.06	7.85	360		
	3. sınıf	149	44.57	8.33	363		
	4. sınıf	120	43.70	6.62			
	Toplam	467	43.43	7.74			
Çalışma yöntemleri	1. sınıf	48	50.70	7.20	3	0.581	0.628
	2. sınıf	150	49.93	8.12	360		
	3. sınıf	149	51.04	8.03	363		
	4. sınıf	120	50.44	7.00			
	Toplam	467	50.60	7.72			
Öğretmeni onaylama	1. sınıf	48	44.95	7.07	3	1.378	0.249
	2. sınıf	150	45.17	7.30	360		
	3. sınıf	149	43.52	8.02	363		
	4. sınıf	120	44.23	6.47			
	Toplam	467	44.38	7.33			
Eğitimi kabullenme	1. sınıf	48	38.53	8.88	3	2.553	0.055
	2. sınıf	150	42.05	7.65	360		
	3. sınıf	149	40.64	8.56	363		
	4. sınıf	120	40.93	6.55			
	Toplam	467	40.95	7.87			

Tablo 5’de öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının sınıf durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan ANOVA analizi sonuçlarına göre “Gecikmeleri önleme” alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(3,363)}=3.847;p<0.05$].

Tablo 6

Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları

Alt Boyut	(I) sınıf	(J) sınıf	Ortalama fark(I-J)	Standart hata	p	
Gecikmeleri önleme	1. sınıf	2. sınıf	-2.74	1.28	0.143	
		3. sınıf	-4.25*	1.28	0.005	
		4. sınıf	-3.38	1.32	0.053	
	2. sınıf	1. sınıf	2.74	1.28	0.143	
		3. sınıf	-1.51	0.88	0.320	
		4. sınıf	-0.64	0.94	0.904	
	3. sınıf	1. sınıf	2. sınıf	4.25*	1.28	0.005
			3. sınıf	1.51	0.88	0.320
			4. sınıf	0.87	0.94	0.792
		4. sınıf	1. sınıf	3.38	1.32	0.053
			2. sınıf	0.64	0.94	0.904
			3. sınıf	-0.87	0.94	0.792

Gecikmeleri önleme alt boyutundan elde edilen istatistiksel farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 6 'da verilmiştir. Gecikmeleri önleme alt boyutunda "1. Sınıf" ile "3. Sınıf" arasında anlamlı farklılık söz konusudur ($p<0.05$).

Tablo 7

Üniversite Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Üniversite	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	A Üniversitesi	142	43.86	8.11	2	1.162	0.312
	C Üniversitesi	193	43.69	7.07	464		
	B Üniversitesi	132	42.56	8.18	466		
	Toplam	467	43.43	7.72			
Çalışma yöntemleri	A Üniversitesi	142	49.92	8.15	2	0.871	0.416
	C Üniversitesi	193	50.99	7.59	464		
	B Üniversitesi	132	50.87	7.38	466		
	Toplam	467	50.63	7.71			
Öğretmeni onaylama	A Üniversitesi	142	45.11	7.13	2	4.412	0.013
	C Üniversitesi	193	44.90	6.61	464		
	B Üniversitesi	132	42.77	8.36	466		
	Toplam	467	44.36	7.35			

Tablo 7 (devam)

Üniversite Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Üniversite	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Eğitimi kabullenme	A Üniversitesi	142	41.48	7.93	2	1.023	0.358
	C Üniversitesi	193	41.01	7.21	464		
	B Üniversitesi	132	40.13	8.79	466		
	Toplam	467	40.90	7.90			

Tablo 7’deki ANOVA sonuçları incelendiğinde “Öğretmeni onaylama” alt boyutunda üniversiteler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [Öğretmeni onaylama: $F_{(2,466)}=4.412$; $p<0.05$].

Tablo 8

Öğretmeni Onaylama Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları

Alt Boyut	(I) üniversite	(J) üniversite	Ortalama fark(I-J)	Standart hata	p
Öğretmeni onaylama	A Üniversitesi	C Üniversitesi	0.20	0.80	0.965
		B Üniversitesi	2.33*	0.88	0.023
	C Üniversitesi	A Üniversitesi	-0.20	0.80	0.965
		B Üniversitesi	2.13*	0.82	0.027
	B Üniversitesi	A Üniversitesi	-2.33*	0.88	0.023
		C Üniversitesi	-2.13*	0.82	0.027

Tablo 8’de istatistiksel farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için yapılan çoklu karşılaştırma analizi testlerinden Tukey HSD analizi sonucuna göre, öğretmeni onaylama alt boyutunda “A Üniversitesi” ile “B Üniversitesi” arasında ve “C Üniversitesi” ile “B Üniversitesi” arasında anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$). “A Üniversitesi” ile “C Üniversitesi” arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$)

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Eğitim durumu	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	Hiçbir okul mezunu değil	11	40.72	8.10	4	0.760	0.551
	İlkokul	190	43.08	7.93	462		
	Ortaokul-lise	189	43.75	7.50	466		
	Üniversite	71	43.64	7.67			
	Master-doktora	6	46.50	8.40			
Total		467	43.43	7.72			

Tablo 9 (devamı)

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Çalışma yöntemleri	Hiçbir okul mezunu değil	11	47.54	7.56	4	1.008	0.403
	İlkokul	190	50.38	7.92	462		
	Ortaokul-lise	189	51.301	7.67	466		
	Üniversite	71	50.16	7.05			
	Master-doktora	6	48.66	9.75			
	Total	467	50.63	7.71			
Öğretmeni onaylama	Hiçbir okul mezunu değil	11	42.09	8.22	4	1.059	0.376
	İlkokul	190	44.12	7.03	462		
	Ortaokul-lise	189	44.70	7.50	466		
	Üniversite	71	44.84	7.05			
	Master-doktora	6	39.83	13.13			
	Total	467	44.36	7.35			
Eğitimi kabullenme	Hiçbir okul mezunu değil	11	42.908	7.13	4	0.574	0.681
	İlkokul	190	40.60	8.23	462		
	Ortaokul-lise	189	41.14	7.87	466		
	Üniversite	71	41.07	7.03			
	Master-doktora	6	37.50	10.29			
	Total	467	40.90	7.90			

Tablo 9'daki ANOVA sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile baba eğitim durumu arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Açıklamalı [B1]: Sayfanın yarısı boştu. Bu şekilde olmamalı

Tablo 10

Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Eğitim durumu	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	Hiçbir okul mezunu değil	50	41.20	6.93	4	2.616	0.035
	İlkokul	255	43.06	7.78	462		
	Ortaokul-lise	133	44.86	7.71	466		
	Üniversite	26	44.38	7.07			
	Master-doktora	3	40.00	13.22			
	Toplam	467	43.43	7.72			
Çalışma yöntemleri	Hiçbir okul mezunu değil	50	49.78	8.50	4	1.173	0.322
	İlkokul	255	50.63	7.29	462		
	Ortaokul-lise	133	51.22	8.29	466		
	Üniversite	26	50.19	7.03			
	Master-doktora	3	42.66	3.78			
	Toplam	467	50.63	7.71			

Tablo 10 (devam)

Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Eğitim durumu	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Öğretmeni onaylama	Hiçbir okul mezunu değil	50	42.22	7.18	4	1.902	0.109
	İlkokul	255	44.72	7.14	462		
	Ortaokul-lise	133	44.76	7.69	466		
	Üniversite	26	43.61	7.62			
	Master-doktora	3	38.33	4.50			
	Toplam	467	44.36	7.35			
Eğitimi kabullenme	Hiçbir okul mezunu değil	50	41.66	6.94	4	1.945	0.102
	İlkokul	255	40.22	7.92	462		
	Ortaokul-lise	133	42.11	8.31	466		
	Üniversite	26	40.76	6.77			
	Master-doktora	3	34.00	5.29			
	Toplam	467	40.90	7.90			

Tablo 10'daki ANOVA analizi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile anne eğitim durumu arasında "Gecikmeleri önleme" alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(4,466)}=2.616$; $p<0.05$]. Farklılaşmanın hangi düzeyler arasında olduğuna bakmak için çoklu karşılaştırma analizi testlerinden Tukey HSD analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11 'de verilmiştir.

Biçimlendirilmiş: Normal, Aralık Sonra: 8 nk, Satır aralığı: Birden çok 1,08 satır

Tablo 11

Açıklamalı [B2]: Önceki sayfaya kaydırılacak

Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları

Alt Boyut	(I) eğitim durumu	(J) eğitim durumu	Ortalama fark(I-J)	Standart hata	p
Gecikmeleri önleme	Hiçbir okul mezunu değil	İlkokul	-1.86	1.18	0.517
		Ortaokul-lise	-3.66*	1.27	0.034
		Üniversite	-3.18	1.85	0.424
		Master-doktora	1.20	4.55	0.999
İlkokul	Hiçbir okul mezunu değil	Ortaokul-lise	-1.80	0.82	0.183
		Üniversite	-1.32	1.57	0.919
		Master-doktora	3.06	4.45	0.959
		Hiçbir okul mezunu değil	3.66*	1.27	0.034
Ortaokul-lise	Hiçbir okul mezunu değil	İlkokul	1.80	0.82	0.183
		Üniversite	0.48	1.64	0.998
		Master-doktora	4.86	4.47	0.814
		Hiçbir okul mezunu değil	3.18	1.85	0.424
Üniversite	Hiçbir okul mezunu değil	İlkokul	1.32	1.57	0.919
		Ortaokul-lise	-0.48	1.64	0.998
		Master-doktora	4.38	4.67	0.882
		Hiçbir okul mezunu değil	3.18	1.85	0.424

Tablo 11 (devam)

Açıklamalı [B3]: Önceki sayfaya kaydırılacak

Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları

Alt Boyut	(I) eğitim durumu	(J) eğitim durumu	Ortalama fark(I-J)	Standart hata	p
Master-doktora	Hiçbir okul mezunu değil	Hiçbir okul mezunu değil	-1.20	4.55	0.999
		İlkokul	-3.06	4.45	0.959
		Ortaokul-lise	-4.86	4.47	0.814
		Üniversite	-4.38	4.67	0.882

Tablo 11’de çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD analizi sonuçlarına göre; gecikmeleri önleme alt boyutunda “Hiçbir okul mezunu değil” ile “Ortaokul-lise” arasında anlamlı farklılık görülmektedir ($p < 0.05$).

Tablo 12

İnterneti Kullanma Süresi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Süre	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	1 saatten az	11	43.36	7.36	4	1.169	0.324
	1 saat	27	45.29	6.12	462		
	2 saat	132	44.21	7.63	466		
	3 saat	103	43.29	7.89			
	3 saatten fazla	194	42.71	7.88			
	Toplam	467	43.43	7.72			
1 saatten az	11	50.81	8.15	4	1.372	0.243	

Çalışma yöntemleri	1 saat	27	53.00	7.31	462		
	2 saat	132	50.96	7.09	466		
	3 saat	103	51.13	7.84			
	3 saatten fazla	194	49.80	8.03			
	Toplam	467	50.63	7.71			
Öğretmeni onaylama	1 saatten az	11	43.36	5.66	4	1.248	0.290
	1 saat	27	46.81	6.51	462		
	2 saat	132	44.53	6.88	466		
	3 saat	103	43.42	7.79			
	3 saatten fazla	194	44.46	7.58			
Toplam	467	44.36	7.35				
Eğitimi kabullenme	1 saatten az	11	42.81	10.68	4	2.049	0.087
	1 saat	27	44.03	8.70	462		
	2 saat	132	41.59	7.87	466		
	3 saat	103	40.67	7.14			
	3 saatten fazla	194	40.04	7.94			
Toplam	467	40.90	7.908				

Tablo 12’de öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile günlük internet kullanma süreleri arasında yapılan ANOVA sonuçlarına göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 13

Televizyonda Takip Ettiği Dizi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Dizi	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Var	243	43.14	7.13	0.851	0.396
	Yok	224	43.75	8.28		
Çalışma yöntemleri	Var	243	50.68	7.45	0.028	0.921
	Yok	224	50.61	7.93		
Öğretmeni onaylama	Var	243	44.44	7.16	0.202	0.825
	Yok	224	44.29	7.54		
Eğitimi kabullenme	Var	243	41.09	8.29	0.551	0.583
	Yok	224	40.69	7.48		

Tablo 13’de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile televizyonda takip ettiği dizi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 14

Kütüphaneyi Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Kütüphane	N	X	S.S.	t	p
-----------	-----------	---	---	------	---	---

Gecikmeleri önleme	Var	341	44.18	7.51	3.521	0.000
	Yok	126	41.38	7.94		
Çalışma yöntemleri	Var	341	51.03	7.53	1.825	0.064
	Yok	126	49.54	8.10		
Öğretmeni onaylama	Var	341	44.44	7.25	0.308	0.701
	Yok	126	44.15	7.62		
Eğitimi kabullenme	Var	341	41.60	7.51	3.164	0.002
	Yok	126	39.02	8.61		

Tablo 14’de yapılan bağımsız t-testi sonuçlarına göre, çalışma alışkanlıkları ile kütüphaneyi kullanma durumu arasında “Gecikmeleri önleme” ve “Eğitimi kabullenme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$).

Gecikmeleri önleme ve alt boyutlarında tabloda verilen ölçek sonuçları, kütüphaneyi kullanan kişilerin çalışma alışkanlıkları ($X =44.180$), kütüphaneyi kullanmayan kişilerin çalışma alışkanlıklarına ($X =41.381$) göre daha olumludur. Eğitimi kabullenme alt boyutunda da kütüphaneyi kullanan kişilerin çalışma alışkanlıkları ($X =41.604$), kütüphaneyi kullanmayan kişilerin çalışma alışkanlıklarına ($X =39.026$) göre daha olumludur şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 15

Kalınan yer Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Yer	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Ev	211	42.69	7.79	1.890	0.059
	Yurt	256	44.05	7.62		
Çalışma yöntemleri	Ev	211	49.90	7.88	1.891	0.059
	Yurt	256	51.26	7.52		
Öğretmeni onaylama	Ev	211	43.24	7.60	2.992	0.003
	Yurt	256	45.28	6.99		
Eğitimi kabullenme	Ev	211	39.67	7.93	3.083	0.002
	Yurt	256	41.94	7.77		

Tablo 15’de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile eğitim süresince kaldığı yer arasında “Öğretmeni onaylama” ve “Eğitimi kabullenme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$). Öğretmeni onaylama alt boyutunda yurtda kalan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X =45.288$), evde kalan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X =43.245$) göre daha yüksektir. Eğitimi kabullenme alt boyutunda da aynı şekilde yurtda kalan

öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 41.947$), evde kalan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 39.679$) göre daha yüksektir şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 16

Çalışma Masası Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T-testi Sonuçları

Alt Boyut	Masa	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	417	44.030	7.401	5.141	0.000
	Hayır	50	38.241	8.411		
Çalışma yöntemleri	Evet	417	51.142	7.602	3.920	0.000
	Hayır	50	46.702	7.293		
Öğretmeni onaylama	Evet	417	44.543	7.120	1.503	0.137
	Hayır	50	42.604	8.785		
Eğitimi kabullenme	Evet	417	41.335	7.775	3.504	0.001
	Hayır	50	37.245	8.104		

Tablo 16'da öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma masası kullanma değişkenine göre yapılan t testi sonuçlarına göre, "Gecikmeleri önleme", "Öğretmeni onaylama" ve "Eğitimi kabullenme" alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Gecikmeleri önleme alt boyutunda çalışma masası kullanan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 44.030$), masa kullanmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 38.241$) göre daha yüksektir. Çalışma yöntemleri alt boyutunda çalışma masası kullanan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 51.142$), masa kullanmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 46.702$) göre daha yüksek sonuç çıkarken aynı şekilde eğitimi kabullenme alt boyutunda çalışma masası kullanan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 41.335$), masa kullanmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 37.245$) göre daha yüksektir şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 17

Müzik Dinleme Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T-testi Sonuçları

Alt Boyut	Müzik	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Müzik dinlerim	136	40.80	7.82	4.802	0.000
	Müzik dinlemem	331	44.51	7.43		
Çalışma yöntemleri	Müzik dinlerim	136	50.03	7.81	1.039	0.275
	Müzik dinlemem	331	50.89	7.67		
Öğretmeni onaylama	Müzik dinlerim	136	43.22	7.54	2.282	0.027

	Müzik dinlemem	331	44.88	7.22		
Eğitimi kabullenme	Müzik dinlerim	136	40.10	7.63	1.425	0.156
	Müzik dinlemem	331	41.24	7.91		

Tablo 17’de öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile ders çalışırken müzik dinleme durumlarına göre yapılan t testi sonuçları incelendiğinde, “Gecikmeleri önleme” ve “Öğretmeni onaylama” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Gecikmeleri önleme alt boyutunda ders çalışırken müzik dinlemeyen öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 44.510$), ders çalışırken müzik dinleyen öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 40.801$) göre daha yüksektir. Öğretmeni onaylama alt boyutunda da ders çalışırken müzik dinlemeyen öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 44.883$), ders çalışırken müzik dinleyen öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 43.222$) göre daha yüksektir diye yorumlanabilir.

Tablo 18

Fizik Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Fizik	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	111	42.41	6.97	1.590	0.113
	Hayır	356	43.74	7.92		
Çalışma yöntemleri	Evet	111	48.52	8.05	3.340	0.001
	Hayır	356	51.29	7.48		
Öğretmeni onaylama	Evet	111	43.93	7.75	0.704	0.482
	Hayır	356	44.50	7.23		
Eğitimi kabullenme	Evet	111	39.91	8.06	1.515	0.130
	Hayır	356	41.21	7.84		

Tablo 18’de öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile fizik dersi arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan t testi sonuçlarına göre sadece “Çalışma yöntemleri” alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Çalışma yöntemleri alt boyutunda fizik dersini sevmeyen öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 51.291$), fizik dersini seven öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 48.522$) göre daha yüksektir şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 19

Kimya Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- Testi Sonuçları

Alt Boyut	Kimya	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	171	44.48	7.48	2.253	0.025
	Hayır	296	42.82	7.86		
Çalışma yöntemleri	Evet	171	51.39	7.78	1.630	0.104
	Hayır	296	50.19	7.64		
Öğretmeni onaylama	Evet	171	44.66	7.56	0.671	0.503
	Hayır	296	44.19	7.23		
Eğitimi kabullenme	Evet	171	42.05	8.02	2.390	0.017
	Hayır	296	40.25	7.77		

Tablo 19’da yer alan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile kimya dersi arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan t testi sonuçlarına göre “Gecikmeleri önleme” ve “Eğitimi kabullenme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p < 0.05$). Gecikmeleri önleme alt boyutunda kimya dersini seven öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X = 44.485$), kimya dersini sevmeyen

öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 42.820$) göre daha yüksektir. Eğitimi kabullenme alt boyutunda da kimya dersini seven öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ($X=42.058$), kimya dersini sevmeyen öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ($X = 40.250$) göre daha yüksektir şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 20

Biyoloji Dersi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Biyoloji	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	239	43.39	7.86	0.094	0.925
	Hayır	228	43.46	7.59		
Çalışma yöntemleri	Evet	239	50.74	7.65	0.330	0.742
	Hayır	228	50.51	7.78		
Öğretmeni onaylama	Evet	239	44.16	7.23	0.598	0.550
	Hayır	228	44.57	7.48		
Eğitimi kabullenme	Evet	239	40.79	7.51	0.311	0.756
	Hayır	228	41.02	8.30		

Tablo 20’de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile biyoloji dersi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 21

İnterneti Ödev-Araştırma İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Ödev-araştırma	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	234	44.82	7.96	3.985	0.000
	Hayır	233	42.02	7.22		
Çalışma yöntemleri	Evet	234	50.96	7.83	0.920	0.358
	Hayır	233	50.30	7.59		
Öğretmeni onaylama	Evet	234	44.02	7.68	1.003	0.316
	Hayır	233	44.70	7.00		
Eğitimi kabullenme	Evet	234	41.37	8.24	1.278	0.202
	Hayır	233	40.44	7.54		

Tablo 21’de yer alan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile interneti ödev-araştırma amacıyla kullanma arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan t testi sonuçlarına göre sadece “Gecikmeleri önleme” alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0.05$).

Tablo 22

İnterneti Sosyal Medya İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Sosyal medya	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	369	43.33	7.80	0.497	0.619
	Hayır	98	43.77	7.44		
Çalışma yöntemleri	Evet	369	50.63	7.63	0.002	0.999
	Hayır	98	50.63	8.03		
Öğretmeni onaylama	Evet	369	44.47	7.50	0.647	0.518
	Hayır	98	43.93	6.77		
Eğitimi kabullenme	Evet	369	40.57	7.67	1.657	0.101
	Hayır	98	42.16	8.65		

Tablo 22’de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile interneti sosyal medya amacıyla kullanma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 23

İnterneti Müzik Dinleme İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Müzik dinleme	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	187	42.64	7.56	1.795	0.073
	Hayır	280	43.95	7.79		
Çalışma yöntemleri	Evet	187	50.75	7.78	0.275	0.783
	Hayır	280	50.55	7.67		
Öğretmeni onaylama	Evet	187	44.26	7.19	0.250	0.803
	Hayır	280	44.43	7.47		
Eğitimi kabullenme	Evet	187	40.45	8.05	1.008	0.314
	Hayır	280	41.21	7.80		

Tablo 23’de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile interneti müzik dinleme amacıyla kullanma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 24

İnterneti Haber Takibi İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Haber takibi	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	137	43.07	7.63	0.644	0.520
	Hayır	330	43.57	7.76		
Çalışma yöntemleri	Evet	137	50.84	7.31	0.384	0.701
	Hayır	330	50.54	7.87		
Öğretmeni onaylama	Evet	137	44.02	7.60	0.638	0.524
	Hayır	330	44.50	7.25		
Eğitimi kabullenme	Evet	137	40.06	8.14	1.481	0.139
	Hayır	330	41.257	7.79		

Tablo 24'de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile interneti haber takibi amacıyla kullanma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 25

İnterneti Diğer Amaçlar İçin Kullanma Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait T- testi Sonuçları

Alt Boyut	Diğer	N	X	S.S.	t	p
Gecikmeleri önleme	Evet	85	42.12	7.17	1.721	0.086
	Hayır	382	43.71	7.81		
Çalışma yöntemleri	Evet	85	49.78	7.43	1.118	0.264
	Hayır	382	50.82	7.76		
Öğretmeni onaylama	Evet	85	44.40	7.11	0.047	0.963
	Hayır	382	44.35	7.41		
Eğitimi kabullenme	Evet	85	39.25	9.07	1.908	0.059
	Hayır	382	41.27	7.58		

Tablo 25'de yapılan bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile interneti diğer amaçlarla kullanma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 26

Televizyon İzleme Süresi Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Süre	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	1 saat	323	43.85	7.67	3	1.054	0.368
	2 saat	100	42.58	8.01	363		
	3 saat	28	42.25	7.71	366		
	Daha fazla	16	42.31	6.79			
	Toplam	467	43.43	7.72			
Çalışma yöntemleri	1 saat	323	50.50	7.53	3	1.617	0.185
	2 saat	100	51.71	7.84	363		
	3 saat	28	50.07	8.23	366		
	Daha fazla	16	47.50	9.01			
	Toplam	467	50.63	7.71			
Öğretmeni onaylama	1 saat	323	44.49	7.36	3	0.184	0.907
	2 saat	100	44.11	7.53	363		
	3 saat	28	44.35	6.62	366		
	Daha fazla	16	43.31	7.69			
	Toplam	467	44.36	7.35			
Eğitimi kabullenme	1 saat	323	41.13	7.96	3	2.363	0.071
	2 saat	100	41.44	7.46	363		
	3 saat	28	38.78	7.01	366		
	Daha fazla	16	36.81	9.76			
	Toplam	467	40.90	7.90			

Tablo 26'da ANOVA sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile televizyon izleme süresi arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 27

Ders Çalışma Saati Değişkenine Göre Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıklarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Saat	N	X	S.S.	S.D.	F	p
Gecikmeleri önleme	08:00-12:00	55	45.50	8.09	4	5.032	0.001
	12:00-16:00	45	44.64	7.17	462		
	16:00-20:00	57	44.43	7.33	466		
	20:00-24:00	204	43.73	7.26			
	24:00 ve sonrası	106	40.71	8.23			
	Toplam	467	43.43	7.72			
Çalışma yöntemleri	08:00-12:00	55	51.54	8.35	4	2.070	0.084
	12:00-16:00	45	49.15	8.69	462		
	16:00-20:00	57	51.75	7.45	466		
	20:00-24:00	204	51.14	6.99			
	24:00 ve sonrası	106	49.19	8.20			
	Toplam	467	50.63	7.71			
Öğretmeni onaylama	08:00-12:00	55	45.40	7.07	4	2.444	0.056
	12:00-16:00	45	42.97	8.24	462		
	16:00-20:00	57	45.28	6.72	466		
	20:00-24:00	204	44.95	6.71			
	24:00 ve sonrası	106	42.80	8.34			
	Toplam	467	44.36	7.35			
Eğitimi kabullenme	08:00-12:00	55	42.01	7.98	4	1.955	0.100
	12:00-16:00	45	40.40	8.97	462		
	16:00-20:00	57	42.57	8.07	466		
	20:00-24:00	204	41.04	7.47			
	24:00 ve sonrası	106	39.39	7.95			
	Toplam	467	40.90	7.90			

Tablo 27'deki ANOVA analizi sonuçları incelendiğinde, çalışma alışkanlıkları ile ders çalışma saati arasında sadece "Gecikmeleri önleme" alt boyutunda anlamlı farklılık görülmektedir [Gecikmeleri önleme: $F_{(4,466)}=5.032$; $p<0.05$]. Bu durumun hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için çoklu karşılaştırma analizi testlerinden Tukey HSD analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 28 'de verilmiştir.

Tablo 28

Gecikmeleri Önleme Alt boyutundaki Farklılaşmaya Ait Tukey HSD Sonuçları

Alt Boyut	(I) saat	(J) saat	Ortalama fark (I-J)	Standart hata	p
Gecikmeleri önleme	08:00-12:00	12:00-16:00	0.86	1.52	0.980
		16:00-20:00	1.07	1.43	0.946
		20:00-24:00	1.77	1.15	0.536
		24:00 ve sonrası	4.79*	1.26	0.002
	12:00-16:00	08:00-12:00	-0.86	1.52	0.980
		16:00-20:00	0.20	1.51	1.000
		20:00-24:00	0.91	1.25	0.949
		24:00 ve sonrası	30.92*	1.35	0.031
	16:00-20:00	08:00-12:00	-1.07	1.43	0.946
		12:00-16:00	-0.20	1.51	1.000
		20:00-24:00	0.70	1.13	0.971
		24:00 ve sonrası	3.72*	1.24	0.025
	20:00-24:00	08:00-12:00	-1.77	1.15	0.536
		12:00-16:00	-0.91	1.25	0.949
		16:00-20:00	-0.70	1.13	0.971
		24:00 ve sonrası	3.01*	0.90	0.009
	24:00 ve sonrası	08:00-12:00	-4.79*	1.26	0.002
		12:00-16:00	-3.92*	1.35	0.031
		16:00-20:00	-3.72*	1.24	0.025
		20:00-24:00	-3.01*	0.90	0.009

Tablo 28’de elde edilen istatistiksel farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD analizine göre, “08:00-12:00” ile “24:00 ve sonrası”, “12:00-16:00” ile “24:00 ve sonrası”, “16:00-20:00” ile “24:00 ve sonrası” ve “20:00-24:00” ile “24:00 ve sonrası” saatleri arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir ($p < 0.05$).

Dördüncü Bölüm

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarına etki eden faktörlerin neler olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının çalışma alışkanlıklarının cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, anne baba eğitim durumu, ders çalışma saati, müzik dinleme, kalınan yer, sevdiği ders, interneti kullanma, televizyon izleme, kütüphane ve çalışma masasını kullanma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmış olup, şu bilgilere ulaşılmıştır:

Cinsiyet değişkeninden elde edilen bulgulara göre, kız öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının erkek öğrencilere göre daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 4). Literatür taramasındaki diğer çalışmalarda da, kızların erkeklere göre daha yüksek çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir (Şeker ve diğerleri, 2004; Memiş, 2005; Tümkaya ve Bal, 2006; Yenilmez ve Özbey, 2007; Temelli ve Kurt, 2010; Güngör, 2010; Adatepe, 2014; Yiğit ve Kaçire, 2015). Bu durum, kızların yetiştirilmesinin daha disiplinli erkeklerin ise daha serbest olmasıyla birlikte kızların okul ve sınıf ortamlarında düzenli ve istekli olmaları çalışma alışkanlıklarını etkilediği şeklinde ifade edilebilir (Gadzella ve Fournet, 1976). Alanyazında bu araştırma bulgularından farklı olan çalışmalara da rastlanmıştır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Kızılboga,2017; Tümkaya ve Bal, 2006). Ayrıca lise düzeyinde yapılan diğer çalışmalarda ise erkeklerin çalışma alışkanlıklarının kızlardan daha yüksek olduğu sonucunu ortaya konulmuştur (Gazioğlu, 2009; Yörük, 2007). Kız öğrencilerin daha düzenli çalışma şekillerinin olması ve ailelerin kız çocuklarına karşı gösterdikleri ilginin daha fazla ve yoğun olması nedenlerinden dolayı çalışma alışkanlıklarının tüm alt boyutlarında kız öğrencilerin daha iyi olduğu söylenebilir.

Kız öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının yüksek çıkmadığı araştırmalarda, erkek öğrencilerin yaş seviyelerinin küçük olmasından kaynaklı olarak küçük yaş grubundakilere karşı ebeveynler tarafından gösterilen ilginin yüksek olması erkek öğrencilerin daha yüksek sonuçlar almasını sağlamaktadır.

Çalışma alışkanlıklarında sınıf değişkenden elde edilen sonuçlara göre, 1. ve 3. Sınıf öğrencileri arasında farklılıklar olduğu görülmüştür (Tablo 5). İlgili literatür incelendiğinde, öğrencilerin çalışma alışkanlıkları durumlarının sınıf düzeyleri arasında farklılık bulunması çalışma ile arasında paralellik göstermektedir (Yenilmez ve Özbey, 2007). Temelli ve Kurt (2010), sınıf düzeyine göre 1. ve 4. sınıf anlamlı bir farklılıklar olduğunu saptamıştır. 1. sınıftaki öğrencilerin üniversitedeki ilk yıllarının olması ve 3. sınıf öğrencilerinin sınavla karşılaşmalarına kısa süre kalması nedeniyle 1. ve 3. Sınıf öğrencilerin sadece düzenli çalışmalarını ifade eden durumların yer aldığı gecikmeleri önleme alt boyutundaki farklılaşmada etkileri olduğu söylenebilir. Öğrencilerin sınav kaygularının, zaman yönetimlerinin ve aktif öğrenme becerilerinin farklı düzeylerde olması çalışma alışkanlıklarının sınıf seviyelerinde farklılaşmasına olanak vermektedir.

Öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıklarında üniversite değişkeninden elde edilen bulgulara göre, B üniversitesinin diğer üniversiteler ile arasında farklılıklar bulunmuştur (Tablo 7). Gündüz'ün (2009) çalışmasında, merkezi ve kırsal bölgelerde yaşayan öğrencilerin öğrenim gördüğü okulların farklı olması sebebiyle çalışma alışkanlığı üzerinde etkilerinin olduğu sonucu çalışma ile paralellik göstermektedir. Çalışma alışkanlıklarının sadece öğretmeni onaylama alt boyutunda anlamlı bir şekilde farklılaşma olmasında araştırmanın yapıldığı illerdeki sosyo kültürel yapıların ve üniversitede yer alan akademik kadroların farklı olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Eğitim görülen yerlerin farklı yerlerde olması her öğrencinin okullarda çalışma için ulaşabileceği imkânların, karşılaşacağı ortamların aynı düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu düzey farklılığı öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında öğrenim gördüğü okullara göre de farklılık yaratmaktadır.

Baba eğitim durumu değişkeninden elde edilen bulgulara göre, babanın eğitim durumu öğrencinin çalışma alışkanlığını etkilemediği görülmektedir(Tablo 9). İncelenen diğer çalışmalarda da baba eğitim durumunun çalışma alışkanlıklarına

etkisinin olmadığı çalışma sonucuyla benzerlik göstermektedir(Şeker ve diğerleri, 2004; Günaydın, 2011; Bıyıklı, 2017). Memiş (2005), baba eğitim durumunun çalışma alışkanlıklarına etkisinin olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonuçta araştırma bulgularından farklı olan çalışmalarında olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin ders çalışmalarında babanın çalışma yoğunluğu nedeniyle çalışmalarına katkıda bulunamamaları bu durumun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Her öğrenci okul dışında da çalışmalarında kendini destekleyen, kendine ilgi gösteren yani ona önem veren birilerini yanında görmek ister. Bu durumla karşılaşan öğrenciler kendine güvenecek ve bu güven duygusu çalışmalarına da yansıtacaktır. Evde babanın göstermiş olduğu çaba bireylerin çalışma alışkanlıklarını etkileyecektir. Babanın evde sahip olduğu iş yükümlülüğü bu ilginin azalmasını ortaya çıkarabilmektedir. Bu açığı da evde bulunan diğer fertlerin kapatması öğrenci için fayda sağlayacaktır.

Çalışma alışkanlıklarında anne eğitim durumu değişkenden elde edilen sonuçlara göre, anne eğitim durumlarının hiçbir okul mezunu olmayan ile ortaokul-lise düzeyi arasında farklılıklar olduğu görülmektedir (Tablo 10). Anne eğitim durumunun çalışma alışkanlıklarını etkilediği sonucu incelen diğer çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Özcan, 2006; Adatepe, 2014). Böyle bir sonuçların ortaya çıkmasında, annelerin çocuklarının ders çalışmaları konusunda daha dikkatli, ilgili ve disiplinli olmalarıyla açıklanabilir. Anne çocukları için iyi bir rol model olmasından dolayı annenin eğitim seviyesi çocukların çalışma alışkanlıkları üzerinde etkili olmaktadır.

Öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları interneti kullanma, televizyon izleme süresi ve televizyonda takip ettiği dizi durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir (Tablo 12, 13 ve 26). Fervavolo'nun (1963) çalışmasında televizyon ve internetten farklı olarak telefon kullanımının çalışma alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmada telefonun çalışma alışkanlıklarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Özcan'ın (2006) yaptığı çalışmada da televizyon izlemenin çalışma sürecini etkilediği belirtilmiştir. Öğrencilerin ders çalışmada planları ve programları doğrultusunda internet kullanma ve televizyon izleme sürelerini doğru bir şekilde ayarlayabilmeleri, internet ve televizyon konusunda ebeveynlerin daha hassas ve dikkatli olmalarından kaynaklı çalışma alışkanlıkları üzerinde etkisinin olmadığı düşünülebilir. Ancak ebeveynlerin

dikkatsizliği, televizyon ve internette geçirilen zamanı ayarlayamama gibi durumlar söz konusu olduğunda çalışma alışkanlıkları da bu durumlardan etkilenecektir.

Öğretmen adaylarının kütüphaneyi kullanmasında çalışma alışkanlıkları üzerinde oluşturduğu sonuçlara göre, kütüphaneyi kullanan öğrencilerin kütüphaneyi kullanmayanlara göre ortalamaları daha yüksek çıkmıştır (Tablo 14). Kütüphaneyi kullanan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına olumlu etkisi Tümkaya ve Bal'ın (2006) alışmasıyla paralellik göstermektedir. Gecikmeleri önleme ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında çıkan farklılıkta; kütüphane ortamının çalışmaya uygun olması, çalışmayı etkileyen dış etkilerin ortamda yer almaması bunun yanında kütüphanede istenilen kaynaklara hemen ulaşılabilmenin etkili olduğu ifade edilebilir. Kütüphane ortamında bulunan herkesin aynı amaçlar için ortamda bulunması nedeniyle kişilerin motivasyonu artırmakta buda çalışma alışkanlıklarını olumlu etkilemektedir.

Eğitim süresince kalınan yer değişkeninden elde edilen bulgulara göre, yurtda kalan kişilerin ortalamaları evde kalanlara göre yüksek çıkmıştır (Tablo 15). Ortaya çıkan bu sonuç ile şeker ve diğerleri'nin (2004) yaptığı araştırmada kalınan yer değişkeninin çalışma alışkanlıklarına etkisi olmadığı sonucu farklılık göstermektedir. Öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında ortaya çıkan farklılaşmada yurtlarda zaman yönetiminin daha iyi olması, yurdun belli kurallarının olması ve vakit kaybına yol açacak faktörlerin yurtlarda yer almaması nedenlerinin sonucu etkilediği belirtilebilir. Kişilerin kaldıkları yerlerde çalışmalarını engelleyecek durumların minimum seviyelerde bulunması ve çalışmalarını güdüleyen, destekleyen birey ve durumların yer alması çalışma alışkanlıklarında herhangi bir farklılık oluşturmayacaktır.

Çalışma masası kullanma değişkeninden elde edilen bulgulara göre, çalışma masası kullanan öğrencilerin çalışma alışkanlıkların çalışma masası kullanmayan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 16). Normal şartlarda beklenen çalışma masası kullanan öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının yüksek çıkması durumu ile çalışmada ortaya çıkan sonuçlar ve yapılan diğer çalışmalar paralellik göstermektedir (Memiş, 2005; Özcan, 2006). Bununla birlikte bu sonuçtan farklı olarak çalışma masası kullanmanın çalışma alışkanlığı üzerinde etkisinin olmadığı da yapılan diğer çalışmada aktarılmıştır (Yiğit ve Kaçire, 2015). Ders alışma alışkanlıkları durumunun gecikmeleri önleme, öğretmeni onaylama ve eğitimi

kabullenme alt boyutlarında görülen anlamlı farklılıklar çalışma masalarında çalışma sırasında gerekli kaynak ve malzemelerin hemen ulaşılabilirliği ve verimli çalışma için masanın düzenli olması nedenlerinden ortaya çıktığı söylenebilir. Bireyler çalışma masası dışında kendilerini rahat hissettikleri farklı ortamlarda bulunmaları da çalışmayı verimlileştirecektir.

Öğretmen adaylarının çalışırken müzik dinlemelerinde çalışma alışkanlıkları üzerinde oluşturduğu sonuçlara göre, müzik dinlemeyen öğrencilerin çalışma alışkanlıkları müzik dinleyenlere göre daha yüksek çıkmıştır (Tablo 17). Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın (2012) çalışmasında ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen unsurların içinde müzik faktörünün de olduğu sonucu çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin çalışırken müziğin dikkatlerini dağıtabileceği ve motivasyonlarını düşürebileceği düşüncesiyle ortamın sessizliğini bozacak bu durumdan uzak kalmayı tercih etmeleri gecikmeleri önleme ve öğretmeni onaylama alt boyutlarında ortaya çıkan farklılıkta etkilerinin olduğu söylenebilir. Çalışılan ortamda müziğin yer alması bireyleri dinlendirmenin aksine bazı bireylerde de zihni meşgul etmektedir. Bu meşguliyet kişilerde algı ve öğrenme gibi zihinsel süreçleri etkileyerek çalışma alışkanlıklarında farklılıklar yaratacaktır.

Sevdiği ders değişkeninden elde edilen bulgulara göre, çalışma alışkanlığını etkilemede en fazla etkililiğe sahip Kimya dersi olmuştur (Tablo 18,19 ve 20). Gazioğlu'nun (2009) araştırmasında Fizik dersini seven öğrencilerde çalışma alışkanlıklarının daha yüksek çıkması bu çalışma ile farklılık göstermektedir. Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünün en önemli üç ana dersi olan Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini sevme durumları incelendiğinde; Fiziği sevmeyen öğrencilerin çalışma yöntemleri alt boyutunda daha yüksek ortalamaya sahip oldukları, gecikmeleri önleme ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında ise Kimya dersini seven öğrencilerin daha yüksek ortalamalar oluşturduğu yer almaktadır. Ayrıca Biyoloji dersinin çalışma alışkanlıkları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı da görülmektedir. Fizik dersinin daha çok matematik içerikte olmasının yanında yorumlama ve pratiğe dökme becerilerinin de ortaya çıkarılması çalışmadaki sonucun ortaya çıkma sebepleri arasında olabilir. Kimya dersinde daha çok deneysel etkinliklerin yer alması dersi daha eğlenceli hale getirmekte böylelikle öğrencilerin sevdiği dersler arasında yer almaktadır. Biyoloji dersinde ise diğer

derslere göre daha çok sözel ifadelerin yer almasından kaynaklı çalışmadaki sonuçlar üzerinde etkililiği söz konusu olabilir. Bireyler kendi becerilerine uygun olan, ilgisini çeken derslere daha fazla yönelmektedirler. Bu durum kişilerin o dersteki başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir.

İnterneti kullanma amacı değişkeninden elde edilen sonuçlara göre, sadece interneti ödev-araştırma amacıyla kullananların çalışma alışkanlıkları yüksek çıkmıştır (Tablo 21, 22, 23, 24 ve 25). Öğrencilerin internetteki araştırmaları sonucunda yeni bilgiler öğrenmesi, zaman kaybını ortadan kaldırması, birden fazla kaynağa kolaylıkla ulaşabilmeleri bu farklılığın ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının ders çalışma saati değişkeni sonuçlarına göre, “08:00-12:00” arasında ders çalışan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları daha yüksek, 24:00 ve sonrası ders çalışan öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ise daha düşük çıkmıştır (Tablo 27). Nonis ve Hudson’ın (2010) çalışmasında çalışma süresinin öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına bir etkisinin olmadığı bu çalışmayla farklılık göstermektedir. 08:00-12:00 saatleri arasında beynin dinlenmiş olmasından dolayı zihnin daha canlı olması, 24:00 ve sonrası ise kişilerdeki verimliliğin düşmesi, ders çalışma için değil de uyuma için uygun zamanın olmasından dolayı gecikmeleri önleme alt boyutunda anlamlı farklılıklar oluşturduğu söylenebilir. Bireylerdeki fizyolojik durum farklılıkları ve bulunduğu ortamlardaki farklılıklar da çalışma saatlerini değiştirmektedir.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular, diğer araştırma sonuçları ve alan yazın temel alınarak şu önerilerde bulunulabilir;

Uygulayıcılara yönelik öneriler

- Rehber öğretmeni tarafından her yıl düzenli olarak çalışma alışkanlıkları konusunda bilgiler verilir, gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.
- Bu konuda velilerle iletişime geçilip onlarla iş birliği halinde olup okul dışında da ders çalışma ortamlarının oluşturulabilmesi ve takibi sağlanmalıdır.
- Bu konu hakkında bilgi sahibi olan eğitimcilerden okullarda seminerler düzenlemeleri istenebilir.

- Öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak rehber ve sınıf öğretmeniyle birlikte veliler ile öğrenciye özel çalışma planı yapılmalıdır.

Araştırmalara yönelik öneriler

- Çalışmada kullandığımız değişkenlerden farklı değişkenler kullanılarak çalışma alışkanlıkları konusunda farklı çalışmalar yapılabilir.
- Kullanılan bu ölçek öğrencilerden farklı olarak öğretmen ve velilere de yapılarak aralarında karşılaştırma yapılabilir.
- Farklı sosyo-kültürel ortamlarda yer alan üniversitelerde benzer çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Bu çalışma, Fen Bilgisi öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları ile benzer çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Kaynaklar

- Adatepe, E. (2014). *Ortaokul 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akar, H. (2016). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının ders çalışma yaklaşımları ile genel erteleme eğilimleri arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 111-135. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kilissbd/issue/24637/260668>
- Alamdar, S. (2015). *Akademik başarıyı etkileyen faktörlerin etkili okul kavramı bağlamında incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, S. (2013). Öğretmen adaylarının ders çalışma yaklaşımlarının üniversite türüne, öğrenim görülen alana ve cinsiyete göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 50-54. Erişim adresi <http://jret.org/FileUpload/ks281142/File/07.altun.pdf>
- Avcı, Y. (2006). *Sınıf içi rehberlik etkinliklerinin öğrencilerinin verimli ders çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Aydın, B. (1989). Üniversite öğrencilerinin bir kesiminde çalışma alışkanlıkları ve tutumları ile depresyon seviyelerinin incelenmesi. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 8 -15. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2093>
- Aydiner, A. A. (2004). *13-16 yaş öğrencilerin ana-baba tutumlarını algılamaları ile çalışma alışkanlıkları ve okul başarıları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Baltaş, A. ve Baltas, Z. (1997). *Stres ve başa çıkma yolları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Bay, E., Tuğluk, M. ve Gençdoğan, B. (2005). Üniversite öğrencilerinin ders çalışma becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 94-105. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/issue/6128/82195>
- Bilge, F., Tuzgöl Dost, M. ve Çetin, B. (2014). Lise öğrencilerinde tükenmişliği ve okul bağlılığını etkileyen faktörler: Çalışma alışkanlıkları, yetkinlik inancı ve akademik başarı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(5), 1709-1727.
- Brown, W. (1941). The study habits of failing and successful students in the first two years of college. *The Journal of Experimental Education*, 9(3),205-208. doi <https://doi.org/10.1080/00220973.1941.11010208>.
- Brown, W. F. & Holtzman, W. H. (1967). *Survey of study habits and attitudes manual form C and form H*. New York: The Psychological Corporation.
- Bıyıklı, C. (2017). Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi akademik başarıları ile çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *PAU Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 59-7. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/33905/375340>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Carter, D. D. G. (1999). *The relationship of study habits, attitude, and motivation to academic achievement in a selected course of study at an historically black university* (Doctoral dissertation). Morgan State University.
- Crede, M. , & Kuncel, N.R. (2008). Study habits, skills, and attitudes: The third pillar supporting collegiate academic performance. *Sage Journals* 6(3), 425-453. doi <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00089.x>
- Çelenk, S. (2003). Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24), 33-39. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87845>
- Çetin, B. (2009). Çalışma alışkanlıkları ölçeğinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarısını yordaması. *İlköğretim Online*, 8(1), 212-223.

- Çolak, Y. S. (2016). *Fen bilimleri öğretmen adaylarının öğrenme ve ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adıyaman.
- Durukan, Ü. G., Batman, D. ve Yiğit, N. (2015). Öğretmen adaylarının ders çalışma alışkanlıkları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 63-80. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/pub/inuefd/issue/8714/108792>
- Eren, O. (2011). *İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile fen ve teknoloji dersi akademik başarıları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdamar, G. (2010). Öğretmen adaylarının ders çalışma stratejilerini etkileyen bazı değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 82-93. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/en/pub/hunefd/issue/7798/102149>
- Fervavolo, M. (1963). Investigation of the effects of the telephone in causing positive or negative factors in the study habits of female college students in an urban university. *The Journal of Educational Research*, 57(3), 152-155. doi <https://doi.org/10.1080/00220671.1963.10883047>
- Gadzella, B.M., & Fournet, G.P. (1976). Sex differences in self perceptions as students of excellence and academic performance. *Perceptual and Motor Skills*, 43,1092–1094. doi <https://doi.org/10.2466%2Fpms.1976.43.3f.1092>
- Gazioğlu, G. (2009). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının fizik dersi akademik başarıları ile ilişkisinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günaydın, F. (2011). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ders çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gündüz, G. A. (2009). *Merkezi ve kırsal bölgelerde yaşayan ilköğretim okulu ikinci kademe öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları, akademik başarıları, okul türleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Değiştirilmiş Alan Kodu

- Güngör, G. (2010). *İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin benlik kavramlarının ve çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hüzmeli, I. (2017). *Müzik öğretmeni adaylarının mesleğe karşı tutum ve ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İçli, V. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin kimya dersine çalışma yöntemleri ve bu yöntemlerin başarılarına etkisinin tespiti* (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Jiao, Q. G., & Onwuegbuzie, A.J. (2001). Library anxiety and characteristic strengths and weaknesses of graduate students' study habits. *Library Review*, 50(2), 73-80.
- Kaya, M. (2001). *Lise 1. sınıf öğrencilerine verimli ders çalışma alışkanlıkları kazandırmada grup rehberliğinin etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kayacık, E. (2013). *Öğrencilerinin KOLB öğrenme stillerine göre çalışma alışkanlıkları, ödev yapma motivasyonları ve stilleri üzerine bir çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Khan, Z. N. (2016). Factors effecting on study habits. *World Journal of Educational Research*, 3(1), 145-150. Retrieved from www.scholink.org/ojs/index.php/wjer.
- Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders Dergisi*, 3(1), 44-46. doi <https://doi.org/10.5455/jmood.20130325011730>
- Kızıboğa, M. (2017). *7. sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının akademik başarıları ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Köymen, Ü. (1994). Öğrenme ve ders çalışma stratejileri envanteri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(1),19-28. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21425/229652>

- Küçükahmet, L. (1987). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Loftman, G. R. (1975). Study habits and their effectiveness in legal education. *Journal of Legal Education*, 27, 418.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2013). *Fen bilimleri öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı (*Resmî İstatistik Programı*).
Erişim adresi
http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf
- Memiş, A. (2005). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının incelenmesi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Memiş, D. A. (2007). Ders çalışmaya ilişkin öğrenci görüşleri (ilköğretim 5. sınıf örneği). *Millî Eğitim*, 173, 114-126.
- Mullen, S. K. (1995). A study of the difference in study habits and study attitudes between college students participating in experiential learning using portfolio assessment method of evaluation and student not participating in experiential learning (Doctoral dissertation). School of Religious Education.
- Nonis, S.A., & Hudson, G.I. (2010). *Performance of college students: impact of study time and study habits*. Journal of Education for Business, 85, 229-238.
doi <https://doi.org/10.1080/08832320903449550>
- Özbey, N. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özsoy, G., Memiş, A. ve Temur, T. (2009). Metacognition, study habits and attitudes. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 2(1), 155-166.
- Özcan, G. (2006). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ve ortamlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Değiştirilmiş Alan Kodu

Biçimlendirilmiş: Altı Çizili

- Pesen, A. (2014). *Harmanlanmış öğrenme ortamının öğretmen adaylarının akademik başarısına, ders çalışma alışkanlıklarına ve güdülenme düzeylerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Powell, L.M., Williams, J., & Wechsler, H. (2002). Study habits and the level of alcohol use among college students. *Education Economics*, 12(2), 195-149. doi <https://doi.org/10.1080/0964529042000239159>
- Shepps, F. P., & Shepps, R. R. (1971). Relationship of study habits and school attitudes to achievement in mathematics and reading. *The Journal of Experimental Education*, 65(2), 71-73. doi <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220671.1971.1088425>
- Subaşı, G. (1996). *Verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitiminin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma alışkanlıklarına etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Teker, N. (2002). Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders çalışma stratejilerinin karşılaştırılması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 1(1), 49-66.
- Temelli, A. ve Kurt, M. (2010). Eğitim Fakültesi ve Fen Fakültesi Biyoloji öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 27-36.
- Tinklin, T. (2003). Gender differences and high attainment. *British Educational Research Journal*, 29(3), 307-325.
- Tümkiye, S. ve Bal, L. (2006). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 313-326.
- Uluğ, F. (1996). *Okulda başarı: Etkili öğrenme ve ders çalışma yöntemleri*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Vicente, J., Gonzales, N., Cabilan, M., Diaz, V., Sausa, L., & De Ocampo, L. (2018). Self-Esteem, study habits, and academic performance of business college students. *Abstract Proceedings International Scholars Conference*, 6(1), 222. doi <https://doi.org/10.35974/isc.v6i1.1360>

Değiştirilmiş Alan Kodu

- Yenilmez, K. ve Özbey, N. (2007). İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-16. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/pub/aibuefd/issue/1494/18064>
- Yiğit, B. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Yiğit, B. ve Kaçire, İ. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının incelenmesine yönelik bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 309-319. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/pub/mkusbed/issue/19577/208875>
- Yörük, D. (2007). *Lise öğrencilerinin akademik başarıları, başarı korkuları ve verimli ders çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Werner, K. (2003). *Learning style awareness and the appropriate prescription of study strategies to improve student understanding of work/study habits* (Doctoral Dissertation). University of Alaska Anchorage, Anchorage, Amerika Birleşik Devletleri.

Ekler

Ek-1: Demografik Bilgiler Formu

Sevgili öğretmen adaylarım,
Bu anket siz değerli meslektaşlarımızın çalışma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Soruları samimi bir şekilde cevaplamanız araştırmamın daha sağlıklı sonuç vermesini sağlayacaktır. Sizlerin ve sonraki nesil öğretmen adaylarımızın akademik başarılarına katkı sağlayabilmesi için lütfen soruları gerçekleri yansıtacak şekilde işaretleyiniz. Eğitim hayatınızda başarılar diler, cevaplarınız için çok teşekkür ederim.

Serpil ARAN
Fen Bilimleri Öğretmeni YL Öğrencisi

Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

Üniversitede sınıf düzeyiniz () 1. sınıf () 2. sınıf () 3. sınıf () 4. sınıf

Doğduğunuz yıl

Yaşadığınız şehir

Anne eğitim durumu () Hiçbir okul mezunu değil () İlkokul mezunu () Ortaokul-lise mezunu

() Üniversite mezunu () Master-doktora

Baba eğitim durumu () Hiçbir okul mezunu değil () İlkokul mezunu () Ortaokul-lise mezunu

() Üniversite mezunu () Master-doktora

Günlük internet kullanma süreniz () 1 saatten az () 1 saat () 2 saat () 3 saat () 3 saatten fazla

İnterneti kullanma amacınız () Ödev araştırma () Sosyal medya kullanma () Müzik dinleme

() Haber takibi () diğer

Televizyonda takip ettiğiniz dizi/program () Var () Yok

Günde TV izleme süreniz () 1 saat () 2 saat () 3 saat () Daha fazla

Kütüphaneyi kullanma durumu () Var () Yok

Eğitim süresince kalınan yer () Ev () Yurt

Çalışma masası kullanıp kullanmama () Evet () Hayır

Ders çalışırken () müzik dinlerim () müzik dinlemem

Ders çalışma saat tercihiniz () 08:00-12:00 () 12:00-16.00 () 16:00-20:00
() 20:00-24:00 () 24:00 ve sonrası

En sevdiğiniz ders () Fizik () Kimya () Biyoloji

Ek-2: Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları Ölçeği (SSHA)

GEÇİKMELERİ ÖNLEME	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
Derslerimi günü gününe çalışır, yığılmasını önlerim.					
Evin kalabalık oluşu, çalışma ortamının olmaması gibi nedenlerden dolayı ders çalışmıyorum.					
Derslerime çalışmaya başlamam çok zor oluyor.					
Ders çalışmaya oturduğum zaman kendimi çalışmayacak kadar yorgun ve uykusuz hissediyorum.					
Derslerimi sadece yazılıdan önceki gün çalışırım.					
Derslerimden geri kalınca öğretmenin uyarılarına gerek kalmadan ödevlerimi tamamlarım.					
Ödevim sıkıcı olsa bile tamamlarım.					
Ödevlerimi zamanında tamamlarım.					
Ödevim çok zor ya da uzunsa öfke ile bir tarafa atıp yapmaktan vazgeçerim ya da kolay yerlerini yaparım.					
Derslerimde zorlanınca öğretmenimden yardım isterim.					
Öğretmenin tahtaya yazdıklarını defterime yazar, eve gidince yazdıklarımı gözden geçiririm.					
Ders çalışırken televizyonu ya da müziği kapatırım.					
Derslerimi başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.					

I. Nadiren	zaman olarak	% 0-15 ölçüsünde
II. Bazen	zaman olarak	% 16-35 ölçüsünde
III. Sık sık	zaman olarak	% 36-65 ölçüsünde
IV. Genel olarak	zaman olarak	% 66-85 ölçüsünde
V. Daima	zaman olarak	% 86-100 ölçüsünde

ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
Ders çalışmaya başladıktan kısa bir zaman sonra okuduğumu anlayamıyorum.					
Öğretmenin tahtaya yazdığı şeylerin hepsini defterime yazıyorum.					
Ders çalışırken ayrıntıları (tarih, şekil,sayı gibi) okumadan geçerim.					
Çok ders çalıştığım halde yeterince başarılı değilim.					
Sınav olurken heyecanlanıp aklım karıştığmdan bildiğim sorulara bile cevap veremiyorum.					
Okuduklarımı birkaç dakika içinde unutuyorum.					
Sınav sırasında bildiğim isimleri, tarihleri unutuyorum.					
Zamanım olursa, sınav kâğıdımı vermeden önce cevaplarımı kontrol ederim.					
Sınav sorularını cevaplarırken imla kurallarına ve noktalama işaretlerine uymada dikkatsizim.					
Sınavlarda sonuna kadar kalmama rağmen cevaplarımı yetiştiremiyorum.					
Ödevlerimi hazırlarken düzenli ve temiz oluşuna dikkat ederim.					
Öğretmenim ödevlerimi baştan savma ve düzensiz buluyor.					
Öğretmenimden anlayamadığım bir ödevin açıklamasını istemekten çekinirim.					

- I. Nadiren** zaman olarak % 0-15 ölçüsünde
II. Bazen zaman olarak % 16-35 ölçüsünde
III. Sık sık zaman olarak % 36-65 ölçüsünde

IV. Genel olarak zaman olarak % 66-85 ölçüsünde
V. Daima zaman olarak % 86-100 ölçüsünde

ÖĞRETMENİ ONAYLAMA	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
Öğretmenim öğrettiği konuları benim için anlamlı ve ilginç hale getiriyor.					
Öğretmenlerim dersleri benim anlayabileceğim gibi anlatamıyor.					
Öğretmenlerin çok fazla konuştuğunu düşünüyorum.					
Ders verirken ve sorduğum sorulara cevap verirken öğretmenler anlamadığım kelimeler kullanıyorlar.					
Öğretmenlerin beni anlamadıklarını düşünüyorum.					
Öğretmenlerin sevdikleri öğrencilere daha çok not verdiğini düşünüyorum.					
Öğretmenlerin çok sert olduklarını düşünüyorum.					
Öğretmenler öğrencilerle ilişkilerinde baskıcı davranır.					
Öğretmenler başarısız öğrencilerle dalga geçiyor ve hatalarını yüzlerine vuruyorlar.					
Sınıfta soru soran ve sürekli görüşlerini açıklayan öğrencilerin öğretmeni etkilemeye çalıştığını düşünüyorum.					
Öğretmenlerin bize çok ödev verdiklerini düşünüyorum.					
Bir öğrencinin bütün ödevlerini zamanında bitirmesi mümkün değildir.					
Bazı öğretmenler okula diğer öğretmenlerden daha fazla katkıda bulunuyor.					

I. Nadiren	zaman olarak	% 0-15 ölçüsünde
II. Bazen	zaman olarak	% 16-35 ölçüsünde
III. Sık sık	zaman olarak	% 36-65 ölçüsünde
IV. Genel olarak	zaman olarak	% 66-85 ölçüsünde
V. Daima	zaman olarak	% 86-100 ölçüsünde

EĞİTİMİ KABULLENME	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genel olarak	Daima
Öğretmenin öğrenciler tarafından sevilmeğe istediğine inanıyorum.					
Sevmediğim öğretmenin dersini çalışmak istemiyorum.					
Sınav varsa onun öncesindeki dersleri takip edemiyorum.					
Okulun ilk birkaç günü sonunda derslere olan ilgim kayboluyor.					
Bir dersi sevmesem bile iyi not almak için çalışırım.					
Bence hak ettiğim notları alıyorum.					
Ders çalışmaktansa televizyon seyretmeyi ya da bilgisayar oyunu oynamayı tercih ederim.					
Bazı dersler o kadar sıkıcı ki öğretmeni dinleyemiyorum, resim çiziyorum, hayal kuruyorum ya da mektup yazıyorum.					
Derslerin bazıları o kadar sıkıcı ki çalışmak ve ödevlerimi yapmak için kendimi zorluyorum.					
Sevdiğim dersleri seçmede serbest bırakılsaydım daha çok ders çalışırdım.					
Ders çalışmayı sevmediğim için okumam gereken şeylere dikkatimi veremiyorum.					
Okulda öğretilenlerin ilerde işime yaramayacağını düşünüyorum.					
Okulda verilen ödevleri seçme hakkımız yok.					

I. Nadiren	zaman olarak	% 0-15 ölçüsünde
II. Bazen	zaman olarak	% 16-35 ölçüsünde
III. Sık sık	zaman olarak	% 36-65 ölçüsünde
IV. Genel olarak	zaman olarak	% 66-85 ölçüsünde
V. Daima	zaman olarak	% 86-100 ölçüsünde

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Aran, Serpil
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi (gün/ay/yıl) : 10/01/1992
Doğum Yeri : Kütahya
Medeni hali : Evli
Adresi :Bağlar Mahallesi Atatürk Caddesi
Sabahiddin Yeter
Apartmanı No:215 Reyhanlı/HATAY
Telefon : 05369809183
E-Posta :serpilaltin43@hotmail.com

Eğitim Derecesi/Mezuniyet Yılı Eğitim Birimi

Lisans /2015 Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilgisi
Öğretmenliği
Lise /2009 Kütahya Lisesi

İş Deneyimi

Yıl	Çalıştığı Yer
2016-	Kütahya Ahteri İmam Hatip Ortaokulu
2017-	Hatay Reyhanlı Şehit Bilal Kurtoğlu İmam Hatip Ortaokulu

Sertifika Bilgileri

Eğitim Sertifikası- Kodlama ve Robotik Eğitimliği(01.07.2018-01.08.2018)
Başarı Belgesi- Reyhanlı Kaymakamlığı (2017-2018 eğitim-öğretim yılı)

